

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

แผนยุทธศาสตร์พัฒนามาตรฐานข้าราชการ

ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕

โดย

พ.ท.หญิง ทิพย์รัตน์ ภัคดีกุล

นักศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๑๓
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

กรมข้าวทหาร เป็น 1 ในกรมฝ่ายเสนาธิการร่วมของกองบัญชาการกองทัพไทย มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการในด้านการข้าวกรอง การต่อต้านการข้าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยภายในกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งดำเนินการด้านวิเทศสัมพันธ์ของกองทัพไทย โดยมีเจ้ากรมข้าวทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนากกรมข้าวทหารปี 2563-2565 ฉบับนี้ เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกกรมข้าวทหาร และระบุปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ ที่เชื่อมโยงกับโอกาส ภัยคุกคาม จุดแข็ง และจุดอ่อน ของกรมข้าวทหารและเพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงขีดความสามารถด้านการข้าวกรองเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการรวบรวม และวิเคราะห์ได้ถูกต้อง แม่นยำ และทันเวลา ตลอดจนพัฒนาการบริหารงานเชิงบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกในปัจจุบัน โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อนำมาทบทวน กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ มาตรการ แนวทาง และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจของหน่วย วิเคราะห์ปัจจัยภายในจะใช้หลัก 7s Framework เพื่อนำมาวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง และการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วยหลัก C-PEST เพื่อวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค

จากข้อมูลและผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของกรมข้าวทหาร และนำไปจับคู่เพื่อพัฒนากกรมข้าวทหาร ด้วยทฤษฎี TOWS Matrix มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาเกี่ยวกับโครงสร้าง/อัตรา กำลังพล การบริหารจัดการ การบูรณาการด้านการข้าว ให้มีความสอดคล้องกับพันธกิจ และบรรลุวิสัยทัศน์ของกรมข้าวทหารในที่สุด สามารถนำมาสรุปเป็นประเด็นยุทธศาสตร์เพิ่มเติมได้อีก 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ (1) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังพล (2) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างการจัดขององค์กร และ (3) ประเด็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการงานด้านการข้าว ทั้งนี้ ในประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมด จะเป็นการเสนอแนะมาตรการในประเด็นด้านการข้าวกรอง และการดำเนินการด้านการบูรณาการด้านความมั่นคงและการข้าวร่วม รวมถึงการนำเทคโนโลยีและระบบ Digital Technology และ New Innovation Technology มาปรับใช้เพื่อการพัฒนา กำลังพล และการพัฒนาระบบโครงสร้างการจัด รวมถึงใช้พัฒนาหน่วยงานให้เป็นระบบแบบดิจิทัลสนับสนุนข้าวสาร/ข้าวกรอง การบริหารจัดการงานด้านการข้าว แลกเปลี่ยนข้อมูลข้าวสาร/ข้าวกรองให้กับหน่วยงานด้านความมั่นคง เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดเพื่อความเป็นระบบ ตลอดจนการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการข้าวมาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมีแผนงานและโครงการเพื่อการพัฒนาหน่วยงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับวิสัยทัศน์ของกรม คือ กรมข้าวทหาร เป็น Intel 4.0 ภายใน พ.ศ.2565 และมุ่งสู่การเป็น SMART J2 ภายใน พ.ศ.2580 และเพื่อให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มุ่งเน้นการเป็น DIGITAL Headquarters ภายใน พ.ศ.2565และมุ่งสู่การเป็น SMART Headquarters ภายใน พ.ศ.2580

คำนำ

การจัดทำเอกสารวิจัย เรื่อง แผนยุทธศาสตร์พัฒนากรรมข้าวทหาร ปี 2563-2565 ที่ผู้วิจัยเห็นว่า โลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งยุคโลกาภิวัตน์ หรือโลกไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปอย่างสะดวก และรวดเร็วมาก ทั้งนี้องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันอยู่ตลอดเวลา หากองค์กรใดปรับตัวไม่ทัน ก็จะทำให้การบริหารงานเกิดความล่าช้าและล่าหลัง ส่งผลให้องค์กรเสียหายได้ ทั้งนี้ กรมข้าวทหารเป็นหน่วยงานด้านการข้าวที่มีความพร้อม และมีประสิทธิภาพด้านการข้าว กรองและด้านงานวิเทศสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงหน่วยงานหนึ่งในกองทัพไทย กรมข้าวทหารมีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ มีกลไกและเงื่อนไขในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย ตลอดจนประเด็นยุทธศาสตร์ไว้อย่างครอบคลุมไว้อย่างดี ทำให้งานด้านการข้าวกรองและงานด้านวิเทศสัมพันธ์ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาชั้นสูงทั้งจากภายในประเทศและภายนอกประเทศมาโดยตลอด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างมากจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม ประกอบด้วย พ.อ.บัณฑิต บำเรอราช ตลอดจนผู้บังคับบัญชาของกรมข้าวทหาร พล.ท.นที วงศ์อิศเรศ เจ้ากรมข้าวทหาร พล.ต.ธิติ อัมพุนันท์ ผู้อำนวยการสำนักข้าวกรอง กรมข้าวทหาร พ.อ.ครองพล โลหะชาละ อดีตผู้อำนวยการกองข้าวยุทธศาสตร์ ซึ่งได้กรุณาสนับสนุนข้อมูล และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ต่องานวิจัย จนทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตลอดจน พล.ต.วิชญ์ คุ้มพลศิลป์ อดีตผู้อำนวยการ สำนักข้าว กรมข้าวทหาร ที่เล็งเห็นความสำคัญและเป็นแรงผลักดันสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มาเข้ารับ การศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์รุ่นนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอบพระคุณอย่างสูงต่อทุกท่านที่กล่าวมา ข้างต้น ณ โอกาสนี้ด้วย หากเอกสารประจำภาคฉบับนี้มีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อกรมข้าวทหารบ้างแล้ว และหากมีสิ่งใดที่บกพร่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

พันโทหญิง

(ทิพย์รัตน์ ภักดีกุล)

นักศึกษานักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 13

มิถุนายน 63

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา	2
1.5 ข้อยกเว้นของการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์	4
2.1 การตรวจสอบสถานะแวดล้อมทั่วไป	4
2.2 สถานะแวดล้อมทั่วไปทางยุทธศาสตร์	8
2.3 กองบัญชาการกองทัพไทย	19
2.4 สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกรมข่าวทหาร	21
2.5 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)	26
บทที่ 3 แผนยุทธศาสตร์พัฒนากรมข่าวทหาร	34
3.1 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป	34
3.2 การทบทวนเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END) (วิสัยทัศน์/พันธกิจ/เป้าประสงค์)	35
3.3 กลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS/MEANS) (ประเด็นยุทธศาสตร์/กลยุทธ์/ แผนงาน/โครงการ)	38
3.4 การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมข่าวทหาร	37
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์	40
4.1 ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2 การอภิปรายผลการศึกษา	41
4.3 ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์ที่ได้รับจากการศึกษา	41
4.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป	41
บรรณานุกรม	42
ประวัติย่อผู้วิจัย	43

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis และ C - PEST)	29
2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของกรมข้าวทหารเพื่อการพัฒนา (TOWS Matrix)	33
3 การจัดลำดับความสำคัญและผลกระทบต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจกรมข้าวทหาร ของประเด้นยุทธศาสตร์	38

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	วิสัยทัศน์กรมข้าวทหาร	23
2	โครงสร้างการจัดกรมข้าวทหาร	25
3	การแสดงความสำคัญกับผลกระทบต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจของประเด็นยุทธศาสตร์	42

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพความท้าทายด้านความมั่นคงของโลก และระบบความสัมพันธ์ของ ประเทศต่างๆ กำลังอยู่ในช่วงที่เปลี่ยนผ่าน จากระบบขั้วอำนาจเดียว (Unipolar World Order) ที่นำ โดยสหรัฐอเมริกา ไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ (Multipolar World Order) ที่มีสาธารณรัฐประชาชนจีน สหพันธรัฐรัสเซีย และสาธารณรัฐอินเดีย แสดงบทบาทนำ นอกจากนี้ พลวัตความขัดแย้ง อุณหภูมิ ความเชื่อ และพลัง ความศรัทธาทางศาสนา โดยเฉพาะระหว่างกลุ่มอิสลามมูลฐาน (Islamic fundamentalism) กับกลุ่ม อิสลามสายกลาง และกลุ่มอิสลามที่ต้องการพัฒนาสู่ความทันสมัย (Moderation and Modernization) ที่ขยายวงกว้างมากขึ้นส่งผลให้ความท้าทายด้านความมั่นคง มีลักษณะผสมผสานรูปแบบที่หลากหลาย หรือเป็นสงครามแบบผสม (hybrid warfare) ส่วนสภาพความท้าทายด้านความมั่นคงของโลกที่สำคัญ เช่น ปัญหาการการชิงบตาหน้าในหลาย ๆ ด้านระหว่างสหรัฐฯ กับจีนปัญหาอาวุธนิวเคลียร์ ปัญหา ทะเลจีนใต้ ปัญหาคาบสมุทรเกาหลี ปัญหากลุ่มรัฐอิสลาม ยังคงเป็นประเด็นที่สำคัญตลอดจนปัญหา การก่อการร้ายปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crimes) ซึ่งได้มีการนำเทคโนโลยี ที่ทันสมัยมา ใช้ในการปฏิบัติการสามารถเชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายได้มากขึ้น สำหรับสถานะแวดล้อมภายในประเทศ เช่น ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาการแพร่ขยายแนวคิดสุดโต่ง ปัญหาความ ขัดแย้งทางด้านการเมือง ปัญหาความมั่นคงต่อสถาบันหลักของชาติ ปัญหาภัยคุกคามด้านไซเบอร์ ปัญหาความมั่นคงทาง ทะเล ปัญหายาเสพติด ปัญหาหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย ปัญหาค้ามนุษย์ ตลอดจนความท้าทายด้าน ความมั่นคงอื่น ๆ เช่น ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาความมั่นคงด้านพลังงาน ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาความมั่นคงด้านพลังงาน และปัญหาการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างประชากร ยังคงส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

ในมิติทางด้านการทหารนั้น เพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ มีความจำเป็น ต้องพัฒนาระบบรายงานสภาพสนามรบเป็นภาพเดียวกัน เพื่อการตกลงใจทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธีด้านการเตรียมระบบการส่งผ่านการกระจายข้อมูลด้วยเครื่องมือที่มีขีดความสามารถอัน หลากหลาย (Multifunctional Information Distribution System) อีกทั้งในยุคปัญญาประดิษฐ์ข้อมูล ขนาดใหญ่ หุ่นยนต์นาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ สงครามทางไซเบอร์ การพัฒนาอาวุธทาง ยุทธศาสตร์ ระบบอาวุธฉลาด และระบบไร้คนขับ ส่งผลให้มีความจำเป็นต้องปฏิรูป องค์การด้านความ มั่นคงให้มีลักษณะที่ยืดหยุ่นควบคู่ไปกับการใช้กลไกทางการเมือง การทูต เศรษฐกิจ การทหาร และกลไก อื่นๆ เพื่อตอบสนองสถานะความท้าทายในรูปแบบสงครามแบบผสมที่เพิ่มมากขึ้น

กองทัพไทยยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงระบบงานด้านการข่าวกรองของกองทัพไทย

ให้สามารถรับมือกับสถานการณ์และภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว๒ ในทิศทางที่ สอดคล้อง และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ชาวกรองในกองทัพมากขึ้นเพราะภัยคุกคามที่มี ผลกระทบต่อ ความมั่นคงของไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบ และวิธีการโดยภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Threat) หรือภัยคุกคามตามแบบจะลดน้อยลง ขณะที่ภัยคุกคามที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิม (Non- Traditional Threat) หรือภัยคุกคามรูปแบบใหม่จะเพิ่มมากขึ้นทั้งประเภทและจำนวน ซึ่งจะสามารถ สร้างความเสียหายหรืออาจมีผลเกี่ยวเนื่องนำไปสู่ภัยคุกคามตามแบบดั้งเดิมได้ ผู้วิจัยเห็นว่าหากสามารถ พัฒนา การบูรณาการระบบงานชาวกรองของกองทัพไทย ให้เป็นระบบมีความประสานสอดคล้อง ครอบคลุมต่อ ภารกิจและภัยคุกคามในความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป ก็จะเป็นประโยชน์และทำให้งาน ด้านการข่าวมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบูรณาการระบบงานชาวกรองของ กองทัพไทย เพื่อ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านชาวกรองของกองทัพไทยให้ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนากรมข่าวทหาร ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕

1.2.2 เพื่อประเมินสถานะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกกรมข่าวทหาร และระบุปัจจัยเชิง ยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับโอกาส ภัยคุกคาม จุดแข็ง และจุดอ่อน ของกรมข่าวทหาร

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงขีดความสามารถด้านการข่าวกรองเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ การรวบรวม และวิเคราะห์ได้ถูกต้อง แม่นยำ และทันเวลา ตลอดจนพัฒนาการบริหารงานเชิงบูรณาการ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำมาจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนากรมข่าว ทหาร ปี 2563-2565

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์และจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนากรมข่าวทหาร ปี 2563-2565 ข้อมูลการดำเนินงานของกรมข่าวทหารตามกรอบโครงสร้างองค์กร

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

ศึกษา ทบทวน วิเคราะห์และจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนากรมข่าวทหาร ปี 2563-2565 โดย มุ่งเน้นการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกในปัจจุบัน โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อนำมาทบทวน กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ มาตรการ แนวทาง และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของหน่วย วิเคราะห์ปัจจัยภายในจะใช้หลัก 7s Framework เพื่อนำมาวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง และการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วยหลัก C-PEST เพื่อวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค

1.5 ข้อจำกัดของการศึกษา

จากปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 ทำให้กำลังพลมาปฏิบัติราชการในเวลาราชการไม่เต็มกำลัง ผลการศึกษาและการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจึงเป็นไปด้วยความล่าช้า รวมไปถึงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอาจไม่เพียงพอต่อการรวบรวมข้อมูล ส่งผลให้ข้อมูลบางส่วนไม่ครบถ้วน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกกรมข้าวทหาร ทำให้ทราบถึงข้อควรปรับปรุงขีดความสามารถด้านการข้าวกรอง เพื่อพัฒนาให้เกิดเป็นแผนยุทธศาสตร์พัฒนากรมข้าวทหาร ปี 2563-2565 และทำให้ทราบถึงแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน เพื่อเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของกองทัพไทย ฉบับปัจจุบันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

บทที่ 2

การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์

2.1 การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมทั่วไป

สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง

2.1.1 สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงโดยรวมของประเทศไทย

ที่ตั้งและสิ่งกีดขวางทางธรรมชาติต่อภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศไทย (Geographic Barrier) ประเทศไทยตั้งอยู่กลางคาบสมุทรอินโดจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยังอยู่บนคาบสมุทรมาลายูด้วย อยู่ระหว่างละติจูด 5° ถึง 21° เหนือ และลองจิจูด 97° ถึง 106° ตะวันออก มีพรมแดนด้านตะวันออกติดประเทศลาวและประเทศกัมพูชา ทิศใต้เป็นแดนต่อแดนประเทศมาเลเซียและอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันและประเทศพม่า และทิศเหนือติดประเทศพม่าและลาว มีแม่น้ำโขงกั้นเป็นบางช่วง ประเทศไทยมีพื้นที่ 513,115 ตารางกิโลเมตร เป็นอันดับที่ 51 ของโลกและอันดับที่ 3 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากประเทศอินโดนีเซียและเมียนมาร์ ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเล (maritime zone) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กว่า 323,488 ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่งทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามันรวมถึงช่องแคบมะละกาทอนเหนือ รวมความยาวชายฝั่งทะเลในประเทศไทยทั้งสิ้น 3,148 กิโลเมตร

ประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลาย ภาคเหนือเป็นพื้นที่ภูเขาสูงสลับซับซ้อน จุดสูงที่สุดในประเทศไทย คือ ดอยอินทนนท์ ณ 2,565 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล รวมทั้งยังปกคลุมด้วยป่าไม้อันเป็นต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของที่ราบสูงโคราช สภาพของดินค่อนข้างแห้งแล้งและไม่ค่อยเอื้อต่อการเพาะปลูก ภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง มีแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำใหญ่ที่สุดในประเทศซึ่งเกิดจากแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านที่ไหลมาบรรจบกันที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ทำให้ภาคกลางเป็นภาคที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด และถือได้ว่าเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ภาคใต้เป็นส่วนหนึ่งของคาบสมุทรไทย-มาลายู ขนาบด้วยทะเลทั้งสองด้าน มีจุดที่แคบลง ณ คอคอดกระ แล้วขยายใหญ่เป็นคาบสมุทรมาลายู ทะเลสาบสงขลาเป็นทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ส่วนภาคตะวันตกเป็นหุบเขาและแนวเทือกเขาซึ่งพาดตัวมาจากทางตะวันตกของภาคเหนือด้วยการที่ประเทศไทยมีแนวชายแดนทางบกที่ยาวกว่า 5,000 กม. และมีชายฝั่งที่ติดกับทะเลทั้ง 2 มหาสมุทรเกือบ 3,000 กม. ทำให้มีความท้าทายอย่างมากในการรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนและชายฝั่งทะเล ทั้งปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ทับซ้อน พื้นที่พิพาท ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาโจรสลัด ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง ปัญหาการค้ามนุษย์และสิ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีที่ตั้งซึ่งถือเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจและการคมนาคมของภูมิภาค แต่หากจะพิจารณาในด้านที่ตั้งและสิ่งกีดขวางทางธรรมชาติต่อภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศไทย ต่อประเด็นของ ความยาก/ง่ายในการเข้าถึงใจกลางของประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ถือว่า สามารถผ่านเข้าถึงใจกลางของประเทศได้ไม่ยากทั้งทางบก และทางน้ำ ซึ่งถือเป็น

ประเด็นสำคัญที่จะนำไปใช้พิจารณาการกำหนดยุทธศาสตร์ทหาร กองทัพไทย และการเตรียมกำลังและใช้กำลังของกองทัพไทย

2.1.2 การวิเคราะห์ “พลังอำนาจของชาติ” และการเปรียบเทียบศักยภาพของประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ ที่สำคัญ

ด้านการทูต (Diplomatic) ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการต่างประเทศ มาโดยตลอด เนื่องจากตระหนักถึงคุณค่าของการดำรงและส่งเสริมความสัมพันธ์ฉันมิตรกับประเทศต่างๆ ในโลกนี้ด้วยสันติวิธี การดำเนินงานหลักด้านการต่างประเทศ ประกอบด้วย การดำเนินงานทางการทูต การสร้างความสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในอาเซียน การสนับสนุนให้ไทยมีบทบาทสำคัญในเวทีอาเซียน การเสริมสร้างบทบาทที่สร้างสรรค์และส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติในองค์การระหว่างประเทศ การส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคี ระดับอนุภูมิภาค และภูมิภาค การสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับต่างประเทศ การดำเนินนโยบายเชิงรุกในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาคมระหว่างประเทศ นับได้ว่าการดำเนินงานด้านการต่างประเทศของประเทศไทย เป็นการสร้างปัจจัย ที่เข้มแข็งและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ประเทศไทยยืนในเวทีโลกได้อย่างสง่างาม

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ระบบดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต กลายมาเป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ความมั่นคง การป้องกันประเทศ การสื่อสารโทรคมนาคม และการควบคุมโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน สำหรับประเทศไทย จากสถิติของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Electronics and Computer Technology Center : NECTEC) ในปีอีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างสถานะและบทบาทของประเทศไทยให้มีเกียรติ ศักดิ์ศรี และมีบทบาทที่สร้างสรรค์ ในประชาคมโลก ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีพลังอำนาจของประเทศทางด้านการทูตที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องยาวนาน และมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จนเป็นที่ยอมรับของนานาชาติและเป็นเครื่องมือสำคัญของประเทศในการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี พ.ศ.2559 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไทยสูงถึงเกือบ 40 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16 ของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในอาเซียน และการเข้าถึงระบบเครือข่ายสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตนั้นกระทำได้ง่ายขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เพิ่มความเสี่ยงต่อการนำไปใช้ในทางที่ผิด และเป็นภัยคุกคามต่อชีวิตอาทิ การใช้อินเทอร์เน็ตในการก่ออาชญากรรมและแสวงผลประโยชน์ ภัยต่อระบบควบคุมโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน ตลอดจนภัยที่ส่งผลกระทบต่อสังคม นอกจากนี้ ในด้านการเมืองและการทหารก็มีการใช้เทคโนโลยี เจาะโครงข่ายของชาติอื่น ตลอดจนการใช้เป็นเครื่องมือในการทำสงครามหรือทำให้ประเทศของตนได้เปรียบในความขัดแย้ง

ในการจัดอันดับการรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์ จากดัชนีชี้วัดความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์โลก (Global Cyber-security Index) โดยสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunication Union : ITU) พบว่าอยู่อันดับ 7 ในเอเชียแปซิฟิก และอันดับ 15 ของโลก และเมื่อพิจารณาถึงการวัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในโลก โดย World Economic

Forum พบว่า จากรายงานดัชนีความสามารถในการแข่งขัน โลก ปี 2558 – 2559 โดยรวมแล้ว อันดับของไทยลดจากอันดับ 31 ไปเป็นอันดับที่ 32 แต่หากพิจารณาเกณฑ์ ของโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะจำนวนเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 100 คน พบว่าไทยอยู่ในอันดับที่ 31 จากอันดับที่ 34 ในรายงานปี 2557 – 2558 โดยในด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีในการเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อประชากร 100 คน ยังคงอยู่ในระดับที่สูงขึ้น ปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตแบนด์วิดท์ไปต่างประเทศต่อผู้ใช้สูงขึ้น และสมาชิกเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ที่ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อประชากร 100 คน ก็เพิ่มขึ้นจากเดิม 52.3 คน เป็น 79.9 คน ทำให้ไทยอยู่ในอันดับที่ 23 จากเดิม ที่เคยอยู่ในอันดับที่ 38 และจากสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตจากอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่างๆ แสดงให้เห็นว่าคนไทยหันมาพึ่งพิงเทคโนโลยี และการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ไทยควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ระดับชาติที่มีความชัดเจนและปฏิบัติได้ผลเป็นรูปธรรม นำไปสู่การรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่มีประสิทธิภาพทันต่อสถานการณ์

ด้านการทหาร (Military) กองทัพไทยเป็นองค์กรหลักด้านความมั่นคงของประเทศ มีหน้าที่ เตรียมกำลังกองทัพไทย การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ทั้งนี้ จากการจัดลำดับ Military Power Ranking ประจำปี พ.ศ.2559 ได้ประเมินศักยภาพและแสนยานุภาพทางทหารของ 106 ประเทศทั่วโลก โดยใช้เกณฑ์การประเมินมากกว่า 50 ข้อ รวมถึงเกณฑ์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี คุณภาพของกำลังพลในกองทัพ งบประมาณ โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำสงคราม ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ และนำมาคำนวณเป็นคะแนน พบว่าประเทศไทย มีแสนยานุภาพทางทหารเข้มแข็งเป็นลำดับที่ 20 ของโลก และมีความแข็งแกร่งเป็นลำดับที่ 3 ของภูมิภาคอาเซียน เป็นรองเพียงประเทศอินโดนีเซียที่ถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่ 12 และประเทศเวียดนามที่ได้ลำดับที่ 17 ของโลก อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่กองทัพไทยจะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการรับมือทั้งภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่เป็นทั้งแบบดั้งเดิม (Traditional Threats) และภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหาร (Non -Traditional Threats) ซึ่งหลักการสำคัญในการรับมือกับภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหารนั้น ขึ้นอยู่กับการประสานการปฏิบัติกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งถือเป็นความท้าทายที่สำคัญของกองทัพไทยในอนาคต

ด้านเศรษฐกิจ (Economy) ชัดความสามารถในการแข่งขันของไทยปรับตัวดีขึ้นช้าและลดลง ในบางช่วงเวลาที่เศรษฐกิจผันผวน ทั้งนี้ อันดับความสามารถในการแข่งขันซึ่งจัดโดย International Institute for Management Development (IMD) ของไทยอยู่ในอันดับที่ 30 จาก 59 ประเทศ ตั้งแต่ปี 2555 และล่าสุดในปี 2559 อันดับได้ปรับตัวขึ้นเล็กน้อยเป็นอันดับที่ 28 จาก 61 ประเทศ ซึ่งชี้ว่าความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของไทย เมื่อเทียบกับต่างประเทศยังปรับตัวดีขึ้นได้น้อยมาก สำหรับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business: EODB) ล่าสุดในปี 2559 ไทยอยู่ในอันดับที่ 49 จาก 189 ประเทศ จวบจนถึงปัจจุบันกล่าวได้ว่าข้อจำกัดต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในช่วงที่ผ่านมา เกิดจากปัจจัยหลักทั้งในเรื่องปัญหาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ การลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนา ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมยังมีน้อย คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานยังไม่ดี และระบบโลจิสติกส์ขาดความเป็นระบบที่สมบูรณ์จึงมีต้นทุนสูง ละปัญหาในด้านบริหารจัดการของภาครัฐ รวมทั้งปัญหาคอร์รัปชัน และเมื่อเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลก และภัยพิบัติทางธรรมชาติ เศรษฐกิจไทยก็มีความผันผวน และโดยรวมเศรษฐกิจขยายตัว ในอัตราที่ต่ำกว่าศักยภาพมาต่อเนื่องโดยปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์ที่กำลังสูญเสียความได้เปรียบอย่างชัดเจน

ทั้งในด้านต้นทุนแรงงานและยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีความก้าวหน้าและความสามารถในการแข่งขันทางนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในขณะที่โครงสร้างการผลิตได้เปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการอย่างต่อเนื่อง ภาคอุตสาหกรรมมีการสั่งสมองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตเพิ่มขึ้น มีการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตอุตสาหกรรมขั้นปฐมโดยการลงทุนต่างชาติในระยะแรก มาเป็นโครงสร้างที่มีเทคโนโลยีที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยการร่วมลงทุนของนักลงทุนไทยมีส่วนสูงขึ้น ประเทศไทยกลายเป็นฐานการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่สำคัญมากขึ้น เช่นเดียวกับการผลิตสาขาบริการขยายฐานกว้างขึ้นจากบริการดั้งเดิม ในกลุ่มท่องเที่ยว โดยมีความเชี่ยวชาญหลากหลายมากขึ้นตามลำดับทั้งในด้านการเงิน บริการสุขภาพ อย่างไรก็ตามการพัฒนาในภาคเกษตรมีความล่าช้ากว่าในสาขาเศรษฐกิจอื่นๆ ผลผลิตทางการผลิตต่ำ เนื่องจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้สนับสนุนมีน้อย และการบริหารจัดการน้ำยังไม่เป็นระบบ สาขาเกษตรต้องเผชิญกับความผันผวนของ สภาพภูมิอากาศและราคาสินค้าโดยไม่มีระบบประกันความเสี่ยงที่เหมาะสม การให้ความช่วยเหลือโดยรัฐ ในลักษณะของการอุดหนุน โดยไม่ได้ยึดโยงเข้ากับการเพิ่มประสิทธิภาพ จึงเป็นภาระงบประมาณในระดับสูง

การวางตัวในเวทีต่างประเทศ (External Behavior) ประเทศไทยมีพุทธศาสนิกชนเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และมีพื้นฐานของความเป็นมิตรกับทุกคน จนถือเป็นเสน่ห์ของประเทศไทยต่อชาวต่างชาติที่ได้มาเยือนประเทศไทย อีกทั้งยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหมทั้ง 3 แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ ได้ถูกกำหนดขึ้นไว้บนแนวความคิดสำหรับการป้องกันตนเองเป็นหลัก โดยไม่มียุทธศาสตร์หรือนโยบาย ของกระทรวงกลาโหม ที่แสดงถึงเจตจำนงในการรุกราน แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องดำรงรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน และปกป้องผลประโยชน์ของชาติซึ่งสามารถแปลความหมายของยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศของไทย ในส่วนของการกำหนดค่าของท่าทีในการวางตัวได้ดังนี้

ตามยุทธศาสตร์ในการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงนั้น ได้กำหนดท่าทีในการวางตัว โดยให้ประเทศไทยสร้างความเป็นพันธมิตรกับนานาชาติ และสร้างความร่วมมือกับประเทศพันธมิตรในการป้องกันประเทศร่วมกัน จากภัยคุกคาม ที่อาจจะไม่สามารถรับมือได้โดยลำพัง ในส่วนของยุทธศาสตร์การผนึกกำลังป้องกันประเทศนั้น ได้กำหนดท่าทีในการวางตัวของประเทศไทยให้สามารถระดมสรรพกำลังทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบได้เมื่อจำเป็น อีกทั้งยังเป็นการประหยดงบประมาณของประเทศ ในการมีขนาดของกองทัพที่เหมาะสม ในส่วนของยุทธศาสตร์การป้องกันเชิงรุกนั้น ได้กำหนดท่าทีในการวางตัวของประเทศไทย โดยให้เตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับภัยคุกคามที่รุกรานมาจากภายนอกประเทศ ตั้งแต่บริเวณพื้นที่ภายนอกชายแดนของประเทศ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความสูญเสียต่อประชาชนไทย ผู้บริสุทธิ์ให้มากที่สุด จะเห็นได้ว่า ระดับของการพัฒนาภายในประเทศของไทยที่วิเคราะห์ได้จากพลังอำนาจของชาติ และยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ได้กำหนดท่าทีในการวางตัวของประเทศไทยไว้ ในลักษณะ ที่ไม่รุกรานใคร ภายใต้ยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศที่เป็นระบบและมีความเป็นไปได้ ดังนั้น จึงถือได้ว่า ประเทศไทย มีการกำหนดค่าของท่าทีในการวางตัว ซึ่งเป็นตัวกำหนดการวางตัวของประเทศไทยในเวทีต่างประเทศ ในระดับที่เรียกว่า เป็นรูปแบบที่มีเสถียรภาพและมีความมั่นคงสูง (Powerful) โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับ ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.1.3 โครงสร้างในระดับนานาชาติและในระดับภูมิภาค [International (Regional) Structure]

สามารถวิเคราะห์ได้จากข้อจำกัดด้านโครงสร้าง (Structural Constraint) ที่ประเทศไทยเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในระดับนานาชาติ และในระดับภูมิภาค ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ โดยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในองค์การระหว่างประเทศต่างๆ ประเทศไทยเป็นพันธมิตรกับประเทศมหาอำนาจที่สำคัญทุกประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา รัสเซีย จีน และอินเดีย เป็นต้น และยังได้กระชับความสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งใน ด้านเศรษฐกิจ การค้า การธนาคาร การเมือง และด้านวัฒนธรรม ผ่านกลไกประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ให้ความร่วมมือกับองค์การท้องถิ่นในระดับภูมิภาค อาทิ องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป อีกทั้ง ประเทศไทยยังเคยส่งกำลังทหารเข้าร่วมในกองกำลังนานาชาติในหลายต่อหลายภารกิจ เช่น ประเทศติมอร์ตะวันออก อัฟกานิสถาน อิรัก บรูไน และในดาร์ฟูร์ ประเทศซูดาน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านถึงแม้จะเป็นไปได้ด้วยดีในระดับรัฐบาล แต่ก็ยังประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาความขัดแย้งด้านเขตแดน ปัญหาชนกลุ่มน้อย ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาการก่อความไม่สงบ เป็นต้น แต่ถึงอย่างงี้ยังอยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ ทั้งในแนวทางทางด้านการทูต และการประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงในระดับพื้นที่ และระดับประเทศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในระบบของโครงสร้างในระดับนานาชาติและในระดับภูมิภาคนั้น ประเทศไทยจัดได้ว่า มีข้อจำกัดด้านโครงสร้างในลักษณะที่ มีความเข้มแข็งและมั่นคง (Strong)

กล่าวโดยสรุปถึงสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงโดยรวมของประเทศไทย ถ้าหากกล่าวถึงการรับมือกับภัยคุกคามในแบบดั้งเดิม (Traditional Threats) นั้น ประเทศไทยถือว่าไม่เป็นรองใครเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านแต่ถ้ากล่าวถึง การรับมือกับภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหาร (Non-Traditional Threats) แล้ว ประเทศไทยยังถือว่ายังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของพลังอำนาจแห่งชาติของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคและในระดับโลกแล้ว ประเทศไทยยังถือได้ว่า มีศักยภาพที่เพียงพอในการรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ในลักษณะที่สามารถควบคุมได้ และได้รับความเชื่อถือในระดับนานาชาติ ทั้งนี้ ประเทศไทยต้องเร่งให้เกิดการยุติปัญหาภายในประเทศ ทั้งด้านการเมืองและปัญหาในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในลักษณะของการบูรณาการเพื่อให้เกิดความสันติสุขและสามารถพัฒนาประเทศ ให้เกิดความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นไปในอนาคต

2.2 สภาวะแวดล้อมทั่วไปทางยุทธศาสตร์

แนวโน้มสถานการณ์ของโลกในห้วง 20 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2560 – 2579) กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยี จะนำมาซึ่งการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของผู้คน สินค้า และการบริการที่เพิ่มจำนวนขึ้นในอัตราที่ไม่เคยปรากฏ มาก่อน ความเชื่อมโยงที่กว้างขวางนี้ทำให้ บุคคลหรือผู้มีบทบาทที่ไม่ใช่รัฐ (Non - State Actor) ต่างก็มีอิทธิพลมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ได้รับการกระตุ้นโดยเทคโนโลยีทันสมัย นำมาซึ่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ได้ช่วยบรรเทาความยากจนของประชากร และนำไปสู่ศูนย์อำนาจใหม่ของโลกหลายชาติพยายามที่จะมีบทบาทมากขึ้นทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก อย่างไรก็ตามในอีกยี่สิบปีข้างหน้า โลกยังคงต้องเผชิญกับ ปัญหาการแบ่งแยกทางการเมืองและความพยายามในการจัดตั้งประเทศใหม่ในรัฐต่าง ๆ ความขัดแย้งทางความเชื่อที่แพร่กระจาย

ไปได้ อย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ นำมาซึ่งการก่อการร้ายทั้งภายในบางชาติ และการก่อการร้ายที่กระจายไปทั่วโลก ทั้งนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ยังช่วยเสริมขีดความสามารถของกลุ่มบุคคลย่อย ๆ เช่น กลุ่มก่อการร้าย กลุ่มอาชญากรรม ที่เป็นองค์กรรวมถึงองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ และกลุ่มพลังอื่น ๆ ในการดำเนินกิจกรรมของตน โลกอาจต้องเผชิญกับภัยจากอาวุธทำลายล้างและสงครามในรูปแบบใหม่ที่เรียกกันว่าสงครามไซเบอร์

การแข่งขันทางเศรษฐกิจอีกยี่สิบปีข้างหน้าจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น การแย่งชิงแหล่งทรัพยากรใหม่ ๆ โดยเฉพาะ ในทะเลจะเพิ่มมากขึ้น โลกต้องประสบกับปัญหาความมั่นคงทางอาหาร น้ำ และพลังงาน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่เกินขอบเขต และนำมาซึ่งภัยพิบัติที่รุนแรงขึ้น

2.2.1 สถานการณ์การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในช่วงที่ผ่านมาการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีสื่อสาร และเทคโนโลยีชีวภาพ ทำให้รูปแบบการผลิต การดำเนินธุรกิจ และการใช้ชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์สามารถสื่อสารทั้งภาพและเสียงได้อย่างไร้พรมแดน การทำธุรกิจ และธุรกรรมบนโครงข่ายดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ประเทศที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างก้าวกระโดด เช่น การลงทุนวิจัยและพัฒนาอย่างมากในเกาหลีใต้ได้ผลักดันผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศให้เติบโตอย่างก้าวกระโดด จาก 67,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2523 เป็น 561,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2543 หรือขยายตัวประมาณ 8.3 เท่าภายใน 20 ปี และเงินทำให้ GDP เพิ่มขึ้น จาก 1.2 ล้านล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2543 เป็น 6.6 ล้านล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2553 และใช้เวลาอีกเพียง 4 ปี ในการขยายตัวเป็น 10.4 ล้านล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2557

ในอนาคตองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สั่งสมมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานแขนงใหม่ เช่น วิทยาการรับรู้ (Cognitive Science) ซึ่งเป็นการทำงานระหว่างสมองและจิตใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด อารมณ์ และการกระทำ มีความสำคัญต่อการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ที่จะส่งผลให้เกิดการพลิกโฉมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการดำรงชีวิตของมนุษย์แบบก้าวกระโดด (Disruptive Technology) โดยมีแนวโน้มว่าเทคโนโลยีพื้นฐานใน 4 ด้าน ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ นานาเทคโนโลยี เทคโนโลยี วัสดุศาสตร์ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และดิจิทัล จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ 12 ด้าน ได้แก่ (1) อินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ (2) โปรแกรมอัจฉริยะที่สามารถคิดและทำงานแทนมนุษย์ (3) อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่งทุกอย่าง (Internet of Things) (4) เทคโนโลยีคลาวด์ (Cloud Technology) (5) เทคโนโลยีหุ่นยนต์ขั้นก้าวหน้า (Advanced Robotics) (6) ยานพาหนะไร้คนขับ (Autonomous and Near-Autonomous Vehicles) (7) เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ (Next-Generation Genomics) (8) เทคโนโลยีการเก็บพลังงาน (Energy Storage) (9) การพิมพ์แบบสามมิติ (3D Printing) (10) เทคโนโลยีวัสดุขั้นก้าวหน้า (11) เทคโนโลยีการขุดเจาะน้ำมันและก๊าซขั้นก้าวหน้า และ (12) เทคโนโลยีพลังงานทดแทน

มนุษย์จะสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด การพัฒนาเทคโนโลยีจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น อินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิต เนื่องจากการพัฒนาอุปกรณ์สื่อสารประสิทธิภาพสูงโดยคาดว่าในปี 2025 ประชากรโลกประมาณ 2 - 3 พันล้านคนจะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการและพฤติกรรมบริโภคที่ต้องการความสะดวกสบายและความเป็นส่วนตัวมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความชอบคล้ายคลึงกันบนโลก

ออนไลน์ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีความเป็นปัจเจกนิยมมากขึ้น (Individualism) ความต้องการรู้จักตัวตนที่แท้จริงของกันและกันจะลดลง

2.2.2 สถานการณ์และแนวโน้มสังคมโลก

การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกส่งผลต่อเศรษฐกิจและรูปแบบการดำเนินชีวิต ในปี 2558 ประชากรโลกมีจำนวน 7,349 ล้านคน และจะเพิ่มเป็น 7,758 ล้านคนในปี 2563 ประมาณครึ่งหนึ่งจะอาศัยอยู่ในทวีปเอเชีย นอกจากนี้องค์การสหประชาชาติยังได้ประเมินสถานการณ์ว่าในช่วงปี 2544-2643 (ค.ศ. 2001-2100) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุจากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.3 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 13.8 ในปี 2563 ขณะที่วัยแรงงาน (อายุ 25-59 ปี) จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 45.4 เป็นร้อยละ 45.7 ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่หลังจากปี 2563 วัยแรงงานจะลดลงอย่างต่อเนื่องส่วนวัยเด็ก (อายุ 0-24 ปี) ลดลงจากร้อยละ 42.3 เป็นร้อยละ 40.8 ในช่วง 11 ดังกล่าว โดยประเทศพัฒนาแล้วจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์แล้ว และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในเตรียมตัวสำหรับการเป็นสังคมสูงวัยค่อนข้างนาน เช่น ฝรั่งเศส ใช้ระยะเวลา 115 ปี สวีเดน 85 ปี สหรัฐอเมริกา 69 ปี เป็นต้น ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่ามาก เช่น จาไมกา 25 ปี ศรีลังกา 23 ปี เป็นต้น เช่นเดียวกับไทยมีระยะเวลาที่เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ประมาณ 16 ปี ก่อนที่จะเป็นประเทศพัฒนาแล้วส่งผลต่อการออม การลงทุน และการคลังของประเทศ ขณะเดียวกันแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและกระจายตัวของประชากรโลก พบว่ามากกว่าร้อยละ 50 จะอาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีสัดส่วนการบริโภค มากกว่าร้อยละ 80 และกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นกลุ่มสำคัญที่ทำให้มีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการบริโภคสินค้าและบริการด้านสุขภาพ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับไทยในการพัฒนาสินค้าและนวัตกรรมใหม่ๆ รวมทั้งการบริการทางการแพทย์และการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามการเป็นสังคมสูงวัยอาจเป็นภัยคุกคามสำคัญสำหรับประเทศไทย เนื่องจากการลดลงของวัยแรงงาน จึงอาจก่อให้เกิดการแย่งชิงประชากรวัยแรงงาน โดยเฉพาะคนที่มีศักยภาพสูง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

2.2.3 สถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมโลก

ปัญหาสภาวะโลกร้อน จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติ มีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น ส่งผลต่อการผลิตในภาคเกษตรและความมั่นคง ด้านน้ำและอาหาร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศก่อให้เกิดการขาดแคลนน้ำ อุทกภัย และภัยธรรมชาติที่รุนแรง สร้างความเสียหาย ต่อระบบการเพาะปลูก ทำให้ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของโลกลดลง อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงด้านอาหารสำหรับประเทศไทยความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลต่อเนื่องไปยังการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร ซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของประเทศ อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงด้านอาหารทั้งระดับประเทศและระดับครัวเรือนในขณะเดียวกันภาคเกษตรก็เป็นแหล่งรายได้หลักของเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยที่ต้องประสบความสูญเสียจากสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน

2.2.4 สถานการณ์และแนวโน้มด้านความมั่นคงของโลก

บทบาทของชาติมหาอำนาจและองค์กรที่มีอิทธิพลต่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

- **สหรัฐอเมริกา** จะยังคงเป็นมหาอำนาจที่แผ่อิทธิพลไปทั่วทุกมุมโลก ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และนโยบาย American First แต่สหรัฐฯ ก็ยังคงบทบาทการเป็นผู้นำการรักษาความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก มีการวางกำลัง การฝึกซ้อม สร้างความทันสมัยและเสริมความมั่นคงให้กับประเทศพันธมิตรในภูมิภาค ขยายความร่วมมือ ทั้งในระดับทวิภาคี พหุภาคี กับหุ้นส่วนหลักสมาชิกอาเซียนและประเทศในภูมิภาค เน้นพัฒนาศักยภาพเพื่อเผชิญความท้าทายต่าง ๆ ในภูมิภาค สนับสนุนความเป็นศูนย์กลางของอาเซียน ในสถาปัตยกรรมภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก แต่สหรัฐฯ จะยังคงกังวลปัญหาทะเลจีนใต้ (เสรีภาพการเดินเรือและเดินอากาศ) ที่จะกระทบต่อปฏิบัติการทางเรือของสหรัฐฯ และการโจมตีทางไซเบอร์ ทั้งนี้สหรัฐฯ น่าจะเผชิญกับความท้าทายจากจีนมากขึ้นจากศักยภาพที่เข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการทหารของจีน

ในห้วง 20 ปี ข้างหน้า ภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก อาจเกิดภาพของการเป็นขั้วอำนาจที่ชัดเจนมากขึ้น จากการสนับสนุนทางทหารอย่างต่อเนื่องของสหรัฐฯ และการแข่งขันของจีน โดยมีปัญหาทะเลจีนใต้ ทะเลจีนตะวันออก และปัญหาไต้หวัน เป็นเงื่อนไขสำคัญ และมีแนวโน้มที่จะต้องใช้เวลาในการแก้ไขปัญหา

- **สาธารณรัฐประชาชนจีน** ปฏิรูปกองทัพครั้งใหญ่ ให้เป็นแบบระบบการบังคับบัญชาร่วม (Unified Command) แบบสหรัฐฯ พัฒนาเทคโนโลยีกองทัพ ให้สามารถรับมือกับปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ได้ กองทัพจะมีบทบาทช่วยให้ China Dream ของจีนบรรลุเป้าหมายในช่วงแรกภายในปี 2563 คาดการณ์ว่าจีนจะเพิ่มงบประมาณกลาโหมอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 โดยจะลดภาพกองทัพยุคปฏิวัติคอมมิวนิสต์ มีขีดความสามารถด้านการรบที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะรับมือกับทุกสถานการณ์ที่จะกระทบต่อผลประโยชน์ของจีนในภูมิภาค เอเชีย - แปซิฟิก และจะดำเนินยุทธศาสตร์แบบ Holistic Views of National Security ปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจพลังงานสังคมและรักษาความมั่นคงนอกเขตประเทศ ใช้ยุทธศาสตร์ป้องกันทั้งนอกฝั่งและในทะเลเปิด เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของจีน และปฏิเสธการเข้าถึงยุทธบริเวณของข้าศึก (Anti-Access/Area Denial Strategy - A2AD) รวมทั้งจะผลักดันความมั่นคงรูปแบบใหม่ในเอเชีย (New Asian Security Concept) ที่สนับสนุนแนวคิดหลายขั้วอำนาจ

ในห้วง 20 ปีข้างหน้า จีนจะยังคงเดินหน้าผลักดันเป้าหมาย China Dream ในช่วงที่สอง อาจส่งผลให้ภูมิภาค เอเชีย - แปซิฟิก มีความตึงเครียดโดยเฉพาะกับมหาอำนาจบางประเทศ และอาจเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดหมายขึ้นได้ นำไปสู่การแข่งขันอำนาจทางทหารและการแข่งขันสะสมอาวุธ จีนจะกลายเป็นมหาอำนาจโลกจากความร่ำรวยทางเศรษฐกิจ และศักยภาพทางทหารที่เข้มแข็ง และกล้าท้าทายอิทธิพลของสหรัฐฯ

- **รัสเซีย** จะยังคงขัดแย้งกับสหรัฐฯ และชาติตะวันตก โดยเฉพาะในกรณียูเครน ทำให้รัสเซียหันเข้าหาพันธมิตร ในเอเชีย - แปซิฟิก รัสเซียมีความใกล้ชิดทางทหารกับจีน ความใกล้ชิดกับเกาหลีเหนือ โดยได้ประกาศ ให้ปี พ.ศ. 2558 เป็น “Year of Friendship” ให้ความสำคัญกับการปกป้องผลประโยชน์ของรัสเซีย และจะพยายามรุกคืบทางทหาร ในแปซิฟิก โดยเข้าไปก่อสร้างหน่วยทหารบน

เกาะ Iturup และ Kunashiri ในหมู่เกาะคูริลที่ญี่ปุ่นอ้างสิทธิ์ ทั้งนี้รัสเซียมองว่าภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก จะเป็นแหล่งผลประโยชน์แห่งใหม่ โดยผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกรอบการค้าเสรีของรัสเซียให้ ความสำคัญกับอาเซียนโดยส่งเสริม ความร่วมมือด้านความมั่นคง รัสเซียน่าจะยังคงเป็นตลาดอาวุธสำคัญ ของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เอเชีย - แปซิฟิก และน่าจะพยายามสร้างผลประโยชน์ยึดโยงกับเอเชีย - แปซิฟิกให้มากขึ้น

ในห้วง 20 ปีข้างหน้า รัสเซียน่าจะมียุทธบทบาทในเอเชีย - แปซิฟิก มากขึ้น อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของรัสเซียไม่น่าจะก่อความขัดแย้งในภูมิภาค ยกเว้นกับญี่ปุ่น และสหรัฐฯ ในประเด็นที่อาจ กระทบต่อผลประโยชน์ด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจของรัสเซีย รัสเซียจะมีความใกล้ชิดและมีบทบาท ความร่วมมือกับอาเซียนมากขึ้น โดยอาเซียนอาจใช้รัสเซียเป็นเครื่องมือในการรักษาดุลยภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาคได้

- **อินเดีย** ยังคงเป็นประเทศที่มีความขัดแย้งทั้งปัญหาจากกลุ่มก่อความไม่สงบ ภายในประเทศ และความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับปากีสถาน มีความกังวลใน ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่าง จีนกับปากีสถาน อินเดีย มีความใกล้ชิดกับญี่ปุ่นด้านความมั่นคงและ การทหาร โดยเป็นหุ้นส่วนทางด้านนิวเคลียร์ระหว่างกัน และมีความสัมพันธ์อันดีกับเกาหลีใต้ ซึ่งเป็น "Special Strategic Partnership" กัน อินเดียเพิ่มและกระชับความร่วมมือทางทหารกับ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสหรัฐฯ

ในห้วง 20 ปีข้างหน้า คาดว่าอินเดียจะมีกองทัพที่เข้มแข็งทันสมัย อุตสาหกรรมป้องกัน ประเทศมีความก้าวหน้า อินเดียจะให้ความสำคัญกับนโยบาย Act East พร้อมปกป้องผลประโยชน์ของ อินเดียในทะเลจีนใต้ โดยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเวียดนาม จะแข่งขันอิทธิพลกับจีนรุนแรงขึ้นในภูมิภาค อาเซียน และจะกลายเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำอำนาจระหว่างมหาอำนาจฝ่ายต่าง ๆ ในภูมิภาค เอเชีย - แปซิฟิก

องค์กรเหนือรัฐ และองค์กรที่มีใช้รัฐ

- **สหภาพยุโรป (EU)** จะเข้ามาแสวงหาความร่วมมือในด้านต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก มากขึ้น เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย เศรษฐกิจ เป็นต้น

- **องค์กรเหนือรัฐ (UN และ UNHC)** และองค์กรทางสังคมที่สำคัญ (Human Rights Watch, IOM, ILO, UNHCR, UNHRC, OIC, MSF (องค์กรแพทย์ไร้พรมแดน) เป็นต้น จะมีบทบาทในการ ชี้แนะ/กดดัน อันจะส่งผลต่อการกำหนดนโยบาย ของประเทศต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

- **องค์กรที่มีใช้รัฐ** (องค์กรก่อการร้าย เช่น IS กลุ่มก่อการร้าย และองค์กรอาชญากรรมต่าง ๆ) จะมีอิทธิพล มีความเข้มแข็ง และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น มีอำนาจต่อรองกับรัฐ และจะเป็นภัยคุกคามที่ส่งผล กระทบโดยตรงกับประชาชนในรัฐ

2.2.5 สถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในภูมิภาค เอเชีย - แปซิฟิก

ปัญหาข้อพิพาทด้านเขตแดนทางทะเลกำลังกลายเป็นประเด็นสำคัญที่จะนำมาซึ่งความ เสี่ยงต่อการกระทบกระทบกันระหว่างรัฐ ต่างฝ่ายต่างพยายามเสริมสร้างขีดความสามารถทางทหารจนเกิด เป็นการแข่งขันกันสะสมอาวุธโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาวุธทางยุทธศาสตร์ เพื่อใช้เป็นพลังในการต่อรองกับ ประเทศอื่น นอกเหนือจากข้อพิพาทดังกล่าวแล้ว ปัญหาพิพาทในหมู่เกาะคูริลระหว่าง ญี่ปุ่น กับ รัสเซีย

ปัญหาทะเลจีนตะวันออกระหว่างจีนกับญี่ปุ่น ปัญหาคาบสมุทรเกาหลี ปัญหาช่องแคบไต้หวัน และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเป่าพายุในการแย่งชิงทรัพยากรและพลังงานที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับชาติของตน อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งโดยใช้กำลังทหารขึ้นในภูมิภาคต่อไป

ในห้วง 20 ปีข้างหน้า ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก จะกลายเป็นตลาดการค้า และสถานที่แข่งขันทางเศรษฐกิจที่สำคัญเพิ่มขึ้น การเชื่อมต่อเครือข่ายทางเศรษฐกิจ รวมถึงเส้นทางของชาติต่าง ๆ ในภูมิภาคเข้าหากัน อาทิ East-West Corridors, North-South Corridors, Stilwell, One Belt One Road, China Maritime Silk Road จะทำให้เกิดการเดินทาง เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนสินค้า เศรษฐกิจ การลงทุน และวัฒนธรรม ขณะเดียวกันจะทำให้เกิดผลกระทบในเรื่อง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหายาเสพติด ปัญหาผู้อพยพ ปัญหาสังคม ปัญหาการอพยพหลบหนีเข้าเมืองและแรงงานผิดกฎหมาย หรือเรื่องการปรับเปลี่ยนเส้นทางการส่งกำลังบำรุงทางทหาร

2.2.6 สถานการณ์ในภูมิภาคอาเซียน

สถานการณ์ในภูมิภาคมีแนวโน้มที่จะพัฒนาและเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้จีนและอินเดียจะเข้ามามีบทบาทและขยายอิทธิพลในอาเซียนมากขึ้น ทั้งนี้การที่จีนมีปัญหาพิพาททางทะเลกับหลายชาติในอาเซียน ในขณะที่บางชาติยังคงพึ่งพาจีนอยู่ จะกลายเป็นอุปสรรคในความเป็นเอกภาพของอาเซียน การแข่งขันอิทธิพลของสหรัฐฯ กับจีน โดยมีชาติสมาชิกอาเซียนเป็นพื้นที่แข่งขันจะนำมาซึ่งโอกาสและสิ่งท้าทายของแต่ละชาติ อาจกล่าวได้ว่าการแข่งขันทางการทูตระหว่างจีน สหรัฐฯ และชาติสมาชิกอาเซียนจะทวีความเข้มข้นมากขึ้น โดยแต่ละชาติจะมุ่งไปที่ผลประโยชน์ชาติของตน ปัญหาพิพาทที่เกิดขึ้น จะทำให้สมาชิกอาเซียนจะแข่งขันสะสมอาวุธทางยุทธศาสตร์ เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ชาติ อย่างไรก็ตาม การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ตั้งแต่ปลายปี 2558 จะเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าภายในอาเซียน 20 ปีข้างหน้าชาติสมาชิกอาเซียนจะยังคงมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ที่แตกต่างกัน มีช่องว่างของรายได้ประชากร ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ระบบอบการเมืองการปกครองและระเบียบกฎหมาย รวมถึงภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จะทำให้เกิดช่องว่างของความร่วมมือกัน อันทำให้อาเซียนอาจจะต้องเผชิญกับปัญหาด้านความมั่นคงที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ด้วย อาชญากรรมข้ามชาติรูปแบบต่างๆจะขยายตัวมากขึ้น จากการเปิดเสรีด้านการเดินทาง ในขณะที่ปัญหาบางประการที่หมดไปแล้วอาจหวนกลับมาอีก เช่น การแพร่ระบาดของโรคภัยร้ายแรง (ทั้งโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ) ขณะที่ปัญหาใหม่จะขยายตัวมากขึ้น เช่น ปัญหาภัยคุกคามจากการก่อการร้ายของโลกมุสลิม ภัยคุกคาม Cyber ปัญหาสมองไหล ปัญหาการแพร่ขยายและการรวมกลุ่มของกลุ่มบุคคลที่มีความคิดหัวรุนแรงในประเทศอาเซียนที่เป็นมุสลิมหรือที่เป็นสังคมมุสลิมเป็นต้น

2.2.7 สถานการณ์ของประเทศรอบบ้าน

ใน 20 ปีข้างหน้า เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม จะมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้หลุดพ้นจากความยากจนและความล้าหลังด้านการพัฒนา ส่งผลให้ชาติเหล่านี้กลายเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนที่สำคัญของภูมิภาคไปพร้อมกับการเป็นพื้นที่แข่งขันอิทธิพลที่เข้มข้นระหว่างประเทศมหาอำนาจทั้งในและนอกภูมิภาค โดยรวมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีแนวโน้มที่จะพัฒนาดีขึ้น

อย่างไรก็ตามปัญหาการเมืองภายใน และผลประโยชน์ของแต่ละชาติ อาจนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นได้ เช่น ปัญหาเขตแดนทางบกและทางทะเล เขตเศรษฐกิจจำเพาะ การแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทางบกและทางทะเล ปัญหายาเสพติด และการลักลอบเข้าเมือง จนมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดภัยคุกคามซึ่งเป็นความขัดแย้งที่มีความรุนแรงระดับต่ำ จนส่งผลให้เกิดการกระทบกระทั่งในพื้นที่จำกัดบริเวณชายแดนเป็นครั้งคราว

- **ราชอาณาจักรกัมพูชา** จะให้ความสำคัญกับการเร่งพัฒนาประเทศ โดยหันไปพึ่งพาประเทศจีนในการเข้ามาลงทุนสาธารณูปโภค และพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ แลกเปลี่ยนกับการสนับสนุนเงินยืมที่ในเวทีต่าง ๆ และผลประโยชน์ที่จีน จะได้รับจากกัมพูชา อาทิ การบริหารจัดการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ การพัฒนาของกัมพูชา มุ่งที่จะพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนด้านติดกับไทย อันจะส่งผลให้เกิดผลกระทบบริเวณชายแดน ไทย – กัมพูชา คือเส้นเขตแดนที่ยังไม่มีความชัดเจนหลายแห่ง

ในอีก 20 ปีข้างหน้า กัมพูชาก็น่าจะเดินหน้าแผนบริหารจัดการพื้นที่ปราสาทพระวิหารที่กัมพูชาเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลกและเร่งพัฒนาประเทศโดยใช้ทรัพยากรที่มีทั้งทางบกและทางทะเล จนอาจกระทบผลประโยชน์ของชาติไทย และมีความเป็นไปได้สูงที่จะเกิดความขัดแย้งในระดับไม่รุนแรงไปจนถึงระดับที่รุนแรงในห้วงเวลาสั้น ๆ ในพื้นที่จำกัด จากปัญหาเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลได้

- **สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว** จะเปิดประเทศมากขึ้นเพื่อเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ โดยยังไม่ปฏิรูปการเมือง ยึดยุทธศาสตร์การพัฒนา 3 ด้านหลักของลาว ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวต้องอาศัยการลงทุนขนาดใหญ่ จากต่างประเทศ ซึ่งคงจะทำให้ลาวต้องพึ่งพาเงินเพิ่มมากขึ้นแม้จะหวังเกรงอิทธิพลของจีน ปัญหาในอนาคตระหว่าง ไทย - ลาว จะยังคงเป็นปัญหาเรื่องเขตแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตแดนในแม่น้ำโขง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอยู่ตลอดเวลา จากการสร้างเขื่อนกันตามแม่น้ำโขงที่ไหลจากจีน ลาวจะยังคงมีความพยายามในการแสดงสิทธิ์บนเกาะ/ดอน ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวสามารถคลี่คลายด้วยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของไทย – ลาว ซึ่งจะทำให้ไม่บานปลายกลายเป็นความขัดแย้งโดยใช้กำลังทหารขนาดใหญ่

- **สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม** กำลังพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการทหาร อาจนำมาซึ่งการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับไทยในอนาคต การเพิ่มศักยภาพกำลังทางเรือของเวียดนามดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลโดยเฉพาะในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลกับไทย เวียดนามมีแผนสร้างกองทัพที่ทันสมัยในปี 2563 ให้สามารถรักษาผลประโยชน์ในอ่าวตังเกี๋ยและทะเลจีนใต้ได้ ปัจจุบันกองทัพเรือเวียดนามได้ประจำการเรือดำน้ำจากรัสเซีย จำนวน 6 ลำ เพื่อเป็นอาวุธทางยุทธศาสตร์ในการตอบโต้และป้องกันผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

- **สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา** ปฏิรูปการเมืองของประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยตามแผนแม่บท (Road Map) ส่งผลให้ประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะชาติตะวันตกพึงพอใจ และได้ผ่อนคลายมาตรการคว่ำบาตร พร้อมจะฟื้นฟูความสัมพันธ์ และเข้ามาลงทุน อีก 20 ปีข้างหน้า เมียนมา จะมีความก้าวหน้าในระบบการเงิน การธนาคาร ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานและความมั่นคงด้านพลังงาน แต่ยังคงเผชิญกับความไม่แน่นอน ทางการเมืองหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งในรัฐยะไข่ ปัญหาชนกลุ่มน้อย ปัญหาความขัดแย้งระหว่างศาสนา รวมทั้งกระบวนการปรองดองของชนกลุ่มน้อยกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีแนวโน้มว่าจะต้องใช้เวลายาวนาน ทั้งนี้หาก

สถานการณ์ภายในประเทศของเมียนมา มีเสถียรภาพ และบรรลุข้อตกลงในกระบวนการปรองดองกับชนกลุ่มน้อยกลุ่มชาติพันธุ์ ก็มีโอกาที่จะเกิดข้อพิพาทจากปัญหาเขตแดนกับไทย เช่นเดียวกับด้านกัมพูชา สำหรับการวางกำลังของทหารเมียนมาในระยะต่อไป มีจุดประสงค์เพื่อรักษาภูมิประเทศสำคัญ จัดระเบียบพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา จะยังคงมีปัญหาที่อาจกระทบต่อความมั่นคงทั้งในเรื่องปัญหาชนกลุ่มน้อยในเมียนมา ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาในเมียนมา ปัญหาเขตแดน ไทย - เมียนมา ปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และการลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตในเมียนมาเข้าสู่ไทย

- **มาเลเซีย** เสถียรภาพรัฐบาลมีแนวโน้มจะไม่มั่นคงเหมือนในอดีต การดำเนินนโยบายของมาเลเซียที่จะกระทบต่อไทย ได้แก่ นโยบายต่างประเทศที่ต้องการปกป้องผลประโยชน์ของพี่น้องมุสลิมและความพยายามมีบทบาทนำในการเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่ชาวมุสลิมทั่วโลก มาเลเซียมีความสัมพันธ์ที่ดีกับไทยในทุกระดับและสามารถแบ่งปันผลประโยชน์ทางทะเลได้อย่างลงตัว โอกาสที่มาเลเซียจะใช้กำลังทหารรุกล้ำอธิปไตยของไทย จึงมีความเป็นไปได้น้อย ทั้งนี้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายในของมาเลเซีย อาจจะส่งผลกระทบทำให้เกิดปัญหากับไทยขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม จากการที่มาเลเซียสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการทหารไปสู่ความทันสมัยอย่างต่อเนื่องอาจทำให้ความสมดุลด้านศักยภาพทางทหารในภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไปในเชิงหวาดระแวง และนำไปสู่การแข่งขันการเพิ่มศักยภาพทางทหาร

2.2.8 ปัญหาด้านความมั่นคงภายในประเทศ

ปัญหาความขัดแย้งเรื่องเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน จะยังคงเป็นปัญหาสำคัญในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตแดนด้านทิศตะวันออกที่ยังมีความอ่อนไหวและความไม่ชัดเจนอยู่มาก กระแสโลกาภิวัตน์จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการปักปันเขตแดนจะกระทำได้อย่างยั่งยืน

ปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่มีใช้ทางทหาร จะรุนแรงและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยได้รับผลกระทบโดยตรงจากภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ที่มีใช้ภัยคุกคามตามแบบ ที่มีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนและปริมาณมากขึ้น อาทิเช่น ปัญหาความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ปัญหาความมั่นคงทางเครือข่ายสารสนเทศ ปัญหาความมั่นคงทางสาธารณสุข ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ปัญหาภัยพิบัติ ปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

ปัญหาความขัดแย้งทางความคิดของคนในชาติอันเนื่องมาจากความนิยมทางการเมืองที่แตกต่างกัน การเมืองของไทยประสบปัญหามาโดยตลอดในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดความแตกแยกทางความคิดของ กลุ่มคนในชาติ ทำให้ขาดเสถียรภาพ ปัญหาประเด็นการเมืองที่จะเป็นประเด็นท้าทายประเทศไทยในอนาคต คือ การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง การต่อต้านการคอร์รัปชัน การสร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใส การพัฒนาระบบราชการให้สามารถดำเนินการบูรณาการแผนงาน โครงการและงบประมาณ ร่วมกับการเร่งปรับปรุง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ปัญหายาเสพติด ยังคงเป็นปัญหาสำคัญและเป็นปัญหาแทรกซ้อนในหลาย ๆ ปัญหาของชาติ แนวโน้มในอนาคต การแพร่ระบาดของยาเสพติดจะมีความรุนแรงขึ้นเนื่องจาก ไทยตั้งอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งผลิตยาเสพติด สถานการณ์ด้านการค้ายาเสพติดในประเทศไทยมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ในลักษณะที่กลุ่มผู้เสพจะขยายบทบาทขึ้นมาเป็นผู้ค้ารายย่อยมากขึ้น รวมทั้งขบวนการเหล่านี้ได้ขยายไปสู่การค้าในเรือนจำ อีกทั้ง การลักลอบผลิตยาเสพติดในประเทศไทยอาจมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนโดยมีปัญหาอื่นแทรกซ้อนรวมอยู่ด้วย เช่น ปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าสินค้าและน้ำมันเถื่อน ธุรกิจผิดกฎหมายต่างๆ ตลอดจนปัญหาการแทรกแซงจากองค์กรภาคประชาสังคมทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งจะต้องได้รับการสนับสนุนข้อมูลเชิงลึกและความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้านหรือมิตรประเทศ ที่ผ่านมามีทางฝ่ายรัฐก็ได้มีการปรับรูปแบบแนวทางเพื่อให้แก้ปัญหาได้อย่างตรงจุดมากขึ้นจนกระทั่งปัจจุบันได้ยึดแนวทางสันติวิธีตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555 – 2557 ซึ่งเน้นเปิดพื้นที่ให้กับประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา อันจะนำไปสู่กระบวนการพูดคุยสันติภาพต่อไป

ปัญหาการก่อการร้ายและกลุ่มก่อความไม่สงบ จะอยู่ในรูปแบบของการใช้ความรุนแรงเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางศาสนา เชื้อชาติ และอุดมการณ์ มากขึ้น กลุ่มก่อการร้ายจะมีการพัฒนาไปจากเดิมและอาจก้าวไปสู่การก่อการร้ายไซเบอร์ กระแสการเมืองอิสลามและการรื้อฟื้นระบบกาหลิบ (Caliphate) การเกิดขึ้นของกลุ่มรัฐอิสลาม (Islamic State : IS) เป็นการแสดงให้เห็นว่าขบวนการอิสลามต้องการรื้อฟื้นระบบกาหลิบขึ้นอีกครั้ง แม้ว่าจะเผชิญกับการต่อต้านจากตะวันตก กลุ่ม IS เปิดเผยแผนที่ฉบับใหม่ที่วางแผน จะยึดครองดินแดนทั้งหมด โดยกินพื้นที่ทวีปเอเชีย และภูมิภาคตะวันออกกลาง แอฟริกาเหนือ และบางส่วนของยุโรปตอนใต้ตั้งแต่สเปนไปจนถึงจรดภาคตะวันออกของจีน ปัจจุบันกลุ่ม IS ได้ขยายอิทธิพลมายังประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ในอีก 20 ปีข้างหน้า จะมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การตรวจพบ สืบสวน การกระทำของผู้ก่อการร้ายจะทำได้ยากขึ้น การเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้ายจะมีลักษณะเป็นพลวัตร มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามสถานการณ์ และมีการหาวิธีการก่อการร้ายในรูปแบบใหม่ๆ การก่อการร้ายในอนาคตจะมีลักษณะที่เป็นทั้งองค์กรและบุคคล เป้าหมายของการก่อการร้ายจะมุ่งให้เกิดความเสียหายแก่สถานที่ที่เป็นแหล่งชุมชน เช่น สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ขนส่ง สถาบันทางศาสนา เป็นต้น

การก่อการร้ายในประเทศ แม้ไทยจะไม่ใช่ว่าเป้าหมายการโจมตีของกลุ่มก่อการร้าย แต่การที่ไทยเป็นประเทศเปิด และมีสถานที่ตั้งผลประโยชน์ของต่างชาติอยู่เป็นจำนวนมาก อาจทำให้กลุ่มก่อการร้ายใช้ไทยเป็นฐานปฏิบัติการโจมตีต่างชาติที่เป็นเป้าหมาย รวมทั้งไทยถูกใช้เป็นแหล่งพักพิง แหล่งฟอกเงิน หรือจัดหาสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ของผู้ก่อการร้ายมาโดยตลอด ทั้งนี้ในอนาคตมีความเป็นไปได้ว่า ประเทศไทยอาจจะต้องเผชิญกับภัยก่อการร้ายรูปแบบใหม่ในอีก 20 ปีข้างหน้า

ปัญหาภัยคุกคามด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การปฏิวัติเทคโนโลยี (Technology Revolution) ทำให้โลกมีการติดต่อใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้เกิดรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปในอีก 20 ปีข้างหน้าแนวโน้มภัยคุกคามด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่จะเกิดขึ้นและมีผลต่อความมั่นคงของประเทศ ได้แก่ การโจมตีระบบป้องกันประเทศ ระบบธนาคาร ระบบควบคุมการขนส่ง การจราจรหรือสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ ซึ่งหากไม่มีการเตรียมการรองรับสถานการณ์หรือแนวทางการแก้ไขที่ดีพอจะมีผลกระทบหรือผลเสียหายเป็นวงกว้าง

2.2.9 สถานะแวดล้อมอื่น ๆ

ปัญหาประชากรสูงวัย ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเป็นสังคมผู้สูงอายุ ปี 2548 ประเทศไทยมีกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เพียง 6 ล้านคน แต่คาดว่าจะเพิ่มเป็น 19 ล้านคน ในปี 2578 หรือคิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งจัดว่าเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ประเด็นท้าทาย

ที่จะติดตามมาคือ ประชากรวัยแรงงานลดลง ทำให้เกิดปัญหาแรงงานภาครัฐ และภาคครัวเรือนจะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านสวัสดิการและค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ในด้านความมั่นคง การเรียกเกณฑ์ทหารเข้าเป็นทหารกองประจำการก็อาจจะได้รับผลกระทบจากกรณีปัญหาประชากรสูงวัย

ปัญหาภาวะโลกร้อน ระยะ 20 ปี จะส่งผลกระทบกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้เกิดพิบัติภัยทางธรรมชาติและปัญหาสิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ ขนาดใหญ่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นได้

ปัญหาโรคระบาดร้ายแรงทั้งโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นเป็นระยะในช่วง 20 ปีข้างหน้า เนื่องจากในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ได้เกิดโรคระบาดร้ายแรงที่สร้างความเสียหายแก่ชีวิตในหลายประเทศ นับตั้งแต่เกิดโรคระบาดซาร์ส (SARS) ทางตอนใต้ของประเทศจีนและฮ่องกง การระบาดของโรคไข้หวัดนก (Bird Flu) ทั่วเอเชียเมื่อปี พ.ศ.2546 โรคไข้หวัดหมู (Swine Flu) โรคติดเชื้อทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus) และโรคอีโบลา (Ebola) ซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัส Ebola จากสัตว์และเริ่มระบาดเมื่อปี พ.ศ.2557 ในประเทศแอฟริกาบางประเทศ และล่าสุดไวรัส COVID-19 ที่เกิดจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน และเริ่มระบาดเมื่อปลาย ธ.ค.๖๒ ที่ลุกลามไปทั่วโลก มีประชากรโลกล้มตายเป็นจำนวนเกือบ ๑ ล้านคน และยังไม่มีการจะสงบลงเป็นต้น

บทสรุป สภาวะแวดล้อมของโลกในอีก 20 ปีข้างหน้า จะมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดภาพอนาคต ได้แก่

- กระแสโลกาภิวัตน์จะยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภูมิภาคเอเชียจะเป็นภูมิภาคที่ยังมีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง เป็นหัวจักรขับเคลื่อนเศรษฐกิจของโลก
- การเมืองโลกจะประกอบด้วยหลายขั้วอำนาจ แต่สหรัฐฯ จะยังเป็นประเทศที่มีบทบาทมากที่สุด
- การเมืองอิสลามจะยังคงมีบทบาทในการเมืองโลกต่อไป โดยเฉพาะการกำเนิดของขบวนการอิสลาม ที่ต้องการรื้อฟื้นความยิ่งใหญ่ของอาณาจักรอิสลามที่เคยยิ่งใหญ่ในอดีตนานกว่า 1,800 ปี
- ประเด็นปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่จะเป็นวาระแห่งชาติของหลายประเทศ
- อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง และอาวุธชีวภาพ จะกลับมาเป็นประเด็นสำคัญของโลกในอนาคต
- ภัยพิบัติจากโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

2.2.10 แนวทางการรับมือกับภัยคุกคามของกองทัพไทย

- การแข่งขันอิทธิพลของชาติมหาอำนาจในภูมิภาค และปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาค กองทัพไทยจะต้องดำเนินนโยบายทางการทูตฝ่ายทหารด้วยความสุขุมรอบคอบ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ
- การรวมตัวของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนที่เข้มแข็ง จะทำให้กองทัพในอาเซียนสามารถแสดงบทบาทมากขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ
- มีกำลังพลและยุทโธปกรณ์ที่มีความพร้อมในการรับมือกับภัยคุกคามทางทหาร ในการป้องกันประเทศ อีกทั้งพัฒนาขีดความสามารถกำลังพลในกองทัพให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้น

ได้ทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโครงสร้าง หลักนิยม และขีดความสามารถของกำลังทหารให้มีขนาดเล็กมีความคล่องแคล่วว่องไวสูง มีความพร้อมในทุกๆ ด้านในตัวเองสามารถปฏิบัติการได้ทุกมิติ ทั้งทางด้านอวกาศ การปฏิบัติการไซเบอร์ การปฏิบัติการทางน้ำ ทางอากาศ และทางภาคพื้นดิน ครอบคลุมทุกด้าน

- พัฒนาขีดความสามารถของอาวุธทางยุทธศาสตร์ให้มีศักยภาพสูงกว่าประเทศอื่น เพื่อเป็นพลังสนับสนุนในการต่อรองให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติด้านอื่น ๆ
- มีความพร้อมในการรับมือกับภัยคุกคามจากการก่อการร้ายในทุกรูปแบบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และส่งผลกระทบโดยตรงกับประชาชนคนไทย
- เตรียมการรับมือกับภัยคุกคามด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือภัยคุกคามทางไซเบอร์ ที่จะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการทางทหารของกองทัพไทยโดยการพัฒนาขีดความสามารถทางด้านบุคลากรและเทคโนโลยีให้มีความทันสมัย สามารถปฏิบัติ การไซเบอร์เชิงรุกและเชิงรับได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เสริมสร้างความพร้อมของกำลังพล เพื่อให้การสนับสนุนรัฐบาลในการรับมือกับภัยคุกคามและปัญหาจากสถานะแวดล้อมอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.11 คุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ

จากสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงของประเทศไทยที่กล่าวมาในช่วงต้นสามารถสรุปได้ว่า ภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติทั้งที่กำลังเผชิญอยู่และอาจต้องเผชิญในอนาคต มีทั้งภัยคุกคามที่เป็นแบบดั้งเดิม (Traditional Threat) หรือ ภัยคุกคามทางทหารในลักษณะของกำลังรบทั้งตามแบบ นอกแบบ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) โดยสามารถจัดลำดับภัยคุกคามทั้งสองรูปแบบตามผลกระทบทางลบ ต่อความมั่นคงแห่งชาติและผลประโยชน์ของไทยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Threats) ได้แก่ ภัยคุกคามที่เกิดจากความขัดแย้งในระดับประเทศ (Nation State) ที่นำไปสู่การใช้กำลังทหารเข้าไปแก้ไขปัญห เช่น ปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากปัญหาเส้นเขตแดนรวมทั้งการแย่งชิงทรัพยากรและแหล่งพลังงานเป็นต้น โดยโอกาสสูงสุดที่จะเกิดความขัดแย้ง มาจากทางด้านตะวันออกเป็นลำดับแรก ด้านตะวันตกและด้านใต้เป็นลำดับถัดไป

ภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหาร (Non-Traditional Threats) ได้แก่ ภัยคุกคามที่ไม่สามารถกำหนดรูปแบบ ได้อย่างชัดเจน และไม่สามารถใช้วิธีการรับมือในลักษณะของการรับมือกับภัยคุกคามแบบดั้งเดิม เข้าแก้ไขปัญหได้ทั้งหมด เช่น

- ปัญหาการล่องละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์
- ปัญหาความขัดแย้งในสังคมและการสร้างความแตกแยกในสังคมไทย
- ปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้และการก่อความไม่สงบ
- ปัญหาการก่อการร้ายสากล
- ปัญหาความมั่นคงของสิ่งแวดล้อม ความผันแปรของสภาพอากาศ และปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ
- ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศ
- ปัญหาภัยคุกคามทางไซเบอร์
- ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

- ปัญหาความมั่นคงทางทะเล และการกระทำอันเป็นโจรสลัด
- ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่ การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ การฟอกเงิน อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ฯลฯ
- ปัญหาโรคอุบัติใหม่ โรคระบาดและโรคติดต่อ
- ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และความมั่นคงมนุษย์
- ปัญหาความมั่นคงด้านพลังงาน
- ปัญหาการขาดแคลนแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ
- ปัญหาความมั่นคงด้านอาหาร
- ฯลฯ

ทั้งนี้หัวใจสำคัญในการรับมือกับภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหารนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือของหลายหน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติงานร่วมกันซึ่งกองทัพไทยถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการรับมือกับภัยคุกคามดังกล่าว ในฐานะของการเป็นองค์กรของทางราชการที่มีการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ โดยกองทัพไทยอาจกระทำได้ในลักษณะของ การเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติโดยตรงตามขีดความสามารถและเครื่องมือต่างๆ ที่กองทัพไทยมีอยู่ หรืออาจทำหน้าที่เป็นเพียง ผู้ประสานการปฏิบัติให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหาเท่านั้น ในกรณีที่กองทัพไทย ไม่มีความชำนาญหรือมีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ

2.2.12 ความท้าทายด้านความมั่นคง

นอกจากภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติตามที่กล่าวแล้ว จากการประเมินสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง ทำให้พบว่าไทยกำลังเผชิญความท้าทายด้านความมั่นคงที่สำคัญ ได้แก่ การการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และการรักษาความสมดุลในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคง กับประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม หลายประเทศในภูมิภาคยังคงพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดความไม่สมดุลด้านพลังอำนาจทางทหารในภูมิภาค และนำไปสู่การแข่งขันการสะสมอาวุธได้โดยปริยาย

2.3 กองบัญชาการกองทัพไทย

แผนปฏิบัติราชการกองบัญชาการกองทัพไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมกองบัญชาการกองทัพไทย ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการให้บริการ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ ผลผลิต/ โครงการ/ กิจกรรมหลัก/ กิจกรรมรอง/ ตัวชี้วัด/ ค่าเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และศักยภาพกองบัญชาการกองทัพไทย แผนที่ยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการกองทัพไทย โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ ของกองบัญชาการกองทัพไทย

“เป็น DIGITAL Headquarters ภายใน พ.ศ.2565และมุ่งสู่การเป็น SMART Headquarters ภายใน พ.ศ.2580”

พันธกิจ

- 1.ปกป้อง เทิดทูน พิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 2.อำนวยความสะดวกการปฏิบัติกร่วมของทุกเหล่าทัพ และเสริมสร้างขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ จากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
- 3.สนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ การพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชน
- 4.คุ้มครอง และพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ
- 5.เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน มิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ
- 6.สนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศโดยยึดหลักมนุษยธรรม และสันติวิธี
- 7.ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กรอบของสหประชาชาติ เพื่อธำรงเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมโลก

ค่านิยมกองบัญชาการกองทัพไทย

ทหารอาชีพ ความมุ่งมั่นในการทำดีที่สุดในการปฏิบัติงานเพื่อผลสัมฤทธิ์ของงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดความภูมิใจในการทำงาน ประกอบด้วย มีวินัย มุ่งผลสัมฤทธิ์ คิดสร้างนวัตกรรม มีความเป็นผู้นำ ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา

จงรักภักดี น้อมนำพระบรมราโชวาทและปฏิบัติตามคาสัตย์ปณิธานเป็นที่ไว้วางใจในงานที่ได้รับมอบปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเท่าเทียม สร้างคุณค่าในงาน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

กล้าหาญ ไม่เกรงกลัวต่ออันตรายที่จะเกิด ยืนหยัดในสิ่งที่ถูก เปิดเผยในสิ่งผิด ยอมรับคำวิจารณ์ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามความเป็นจริง

ทำงานเป็นทีม เคารพ รับฟัง และร่วมแสดงความคิดเห็น สนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกัน สื่อสารอย่างเปิดเผย บูรณาการความคิดเป็นหนึ่งเดียว

กลุ่มงาน เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิต/โครงการ กลยุทธ์ กิจกรรมหลัก กิจกรรมรอง และผู้รับผิดชอบ

กองบัญชาการกองทัพไทย ได้กำหนดกลุ่มงาน เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ประกอบด้วยจำนวน 6 กลุ่มงาน ดังนี้

- กลุ่มงานที่ 1 การพิทักษ์รักษา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
- กลุ่มงานที่ 2 การป้องกันประเทศ
- กลุ่มงานที่ 3 การรักษาความมั่นคงของรัฐ
- กลุ่มงานที่ 4 การเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับต่างประเทศ
- กลุ่มงานที่ 5 การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและการช่วยเหลือประชาชน
- กลุ่มงานที่ 6 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2.4 สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกรมข่าวทหาร

กรมข่าวทหารมีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการในด้านการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยภายในกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งดำเนินการวิเทศสัมพันธ์ของกองทัพไทย มีเจ้ากรม ข่าวทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ซึ่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ ของส่วนราชการ กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2552

2.4.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจของกรมข่าวทหาร

วิสัยทัศน์

“กรมข่าวทหาร เป็น Intel 4.0 ภายใน พ.ศ.2565 และมุ่งสู่การเป็น SMART J2 ภายใน พ.ศ.2580”

ภาพที่ 1 วิสัยทัศน์กรมข่าวทหาร

พันธกิจ

- พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายการข่าวกรอง และวางแผนการข่าวกรองทางทหาร เพื่อรักษาความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายการต่อต้านการข่าวกรอง และประสานการวางแผนการต่อต้านข่าวกรอง ตลอดจนอำนาจการและดำเนินการให้เป็นไปตามแผน
- กำกับดูแลงานด้านข่าวกรองของหน่วยต่าง ๆ ในกองทัพไทย และติดต่อกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
- รวบรวม ผลิต และกระจายข่าวกรองให้กับหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพไทย
- พิจารณาบรรจุเจ้าหน้าที่ข่าวกรอง ประสาน และกำหนดแผนการเข้ารับการศึกษาวิทยาการข่าวกรอง

- 5.ศึกษา พิจารณา และพัฒนาการจัดหน่วยข่าวกรอง หลักนิยมนด้านการข่าวกรองร่วม บริการข่าวกรองทางทหาร งานข่าวกรองเทคนิคและเทคโนโลยีสารสนเทศทหาร
- 6.ควบคุมนโยบายการทูตฝ่ายทหาร เสนอแต่งตั้งและกำกับดูแลผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร
- 7.ดำเนินงานพิธีการทูตและกิจกรรมการทูตฝ่ายทหารต่างประเทศตลอดจนพิธีการรับรองอย่างเป็นทางการ
- 8.อำนวยความสะดวกความปลอดภัยในกองบัญชาการกองทัพไทย
- 9.ประสานความต้องการและพิจารณากำหนดการแจกจ่ายแผนที่

ค่านิยมกรมข่าวทหาร

“รวดเร็ว เรียบง่าย เชื่อถือได้” “Fast Simple Reliable”

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการข่าวกรอง

- การอำนวยความสะดวกด้านการข่าวกรองร่วมและการต่อต้านข่าวกรองร่วม
- การดำเนินงานด้านวิเทศสัมพันธ์และการทูตฝ่ายทหาร

แนวความคิดเชิงยุทธศาสตร์

- กรมข่าวทหารมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกในการป้องกันประเทศทั้งในยามปกติและในยามสงคราม
- งานด้านการข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรองของกองทัพไทยเป็นที่ยอมรับจากเหล่าทัพหน่วยในประชาคมข่าวกรองกลาโหม และเข้าร่วมบูรณาการ
- งานด้านการข่าวกรองทางทหาร สามารถให้การสนับสนุนข่าวกรองให้กับหน่วยในระดับต่างๆของกองทัพไทย
- งานด้านการข่าวกรองสามารถสนับสนุนการอำนวยความสะดวกในการป้องกันประเทศ
- กองทัพประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศสมาชิกอาเซียน และองค์กรระหว่างประเทศ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนกิจการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพ
- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ส่งผลให้มีความร่วมมือทางทหาร และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ข่าวกรอง ระหว่างกัน
- การพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงและความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

โครงสร้างการจตุกรมข่าวทหาร

โครงสร้างการจตุกรมข่าวทหารตามคำสั่งกองบัญชาการกองทัพไทย (เฉพาะ) ฉบับที่ 122/54 ลง 15 มี.ค.54 ได้ปรับโครงสร้างของกรมข่าวทหาร เพื่อรองรับภารกิจในฐานะเป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกของกองบัญชาการกองทัพไทย โดยรับผิดชอบงานด้านการข่าวกรองร่วมทั้งในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการ รวมทั้งการตอบสนองความต้องการด้านการข่าวกรองให้กับผู้บังคับบัญชา และหน่วยต่างๆในกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งการปรับโครงสร้างกรมข่าวทหารสรุปได้ดังนี้

เพิ่มกองใหม่จำนวน 2 กอง ได้แก่ กองโครงการและงบประมาณ และกองข่าวความมั่นคง สำนักข่าวกรอง กรมข่าวทหาร และปรับปรุงภารกิจ หน้าที่ของกองต่างๆ จำนวน 5 กอง ประกอบด้วย

กองนโยบายและแผน กองการภาษาต่างประเทศ สำนักข่าวกรอง ได้แก่ กองข่าวยุทธศาสตร์ กองต่อต้านข่าวกรอง กองข่าวกรองเทคนิค และเทคโนโลยีข่าวกรอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2 โครงสร้างการจัดและอัตรา ขว.ทหาร

การแบ่งส่วนราชการในกรมข่าวทหาร

กรมข่าวทหาร แบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

กองกลาง

มีหน้าที่ดำเนินการ และประสานงานเกี่ยวกับงานสารบรรณ การธุรการ การกำลังพล การส่งกำลัง การขนส่ง การสวัสดิการ การบริการ และการรักษาความปลอดภัย

กองนโยบายและแผน

มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับงานนโยบายด้านการข่าว งานแผนงานข่าวกรองทางทหาร งานแผนการข่าวกรองระหว่างประเทศ งานฝึก และหลักนิยม

สำนักข่าวกรอง

มีหน้าที่พิจารณา เสนอความเห็น วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับข่าวกรอง งานต่อต้านข่าวกรอง งานรักษาความปลอดภัย และงานข่าวกรองเทคนิค และเทคโนโลยีข่าวกรอง หน่วยงานขึ้นตรงของสำนักวิเทศสัมพันธ์ประกอบด้วย

- **กองข้าวความมั่นคง** มีหน้าที่รับผิดชอบงานข้าวทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามด้านความมั่นคง และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยการรวบรวมข้าวจากแหล่งข้าว ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดำเนินกรรมวิธีต่อข้าวสารให้เป็นข้าวกรอง รวบรวมข้าวกรองมูลฐานด้านความมั่นคง กระจายข้าวกรองความมั่นคงไปยังหน่วยและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- **กองข้าวกรองยุทธศาสตร์** มีหน้าที่รวบรวมข้าวจากแหล่งข้าวภายในและภายนอกประเทศ ดำเนินกรรมวิธีข้าวสารให้เป็นข้าวกรอง จัดทำข้าวกรองมูลฐาน และผลิตด้านการข้าวกรองเพื่อตอบสนองภารกิจด้านการป้องกันประเทศตลอดจนการกำหนดนโยบายทางยุทธศาสตร์ และการวางแผนทางทหาร กระจายข้าวกรองไปยังหน่วยและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- **กองต่อต้านการข้าวกรอง** มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการ เกี่ยวกับ กิจกรรมการต่อต้านข้าวกรองของกองทัพไทย กำหนดนโยบายและมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับหน่วยต่างๆในกองทัพไทย อำนาจการรักษาความปลอดภัยในกองบัญชาการกองทัพไทย ดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยในกรมข้าวทหาร
- **กองข้าวกรองเทคโนโลยีและสารสนเทศกรอง** มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการ เกี่ยวกับงานข้อมูลด้านการข้าวและระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการข้าว เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานข้าวของกองทัพไทย และกองบัญชาการกองทัพไทย

สำนักวิเทศสัมพันธ์

มีหน้าที่พิจารณา เสนอความเห็น วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการวิเทศสัมพันธ์ การทูตฝ่ายทหาร พิธีการทูต การเยี่ยมเยียน การรับรอง การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเครื่องหมายต่างๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารและบุคคลสำคัญต่างประเทศ ในนามกองบัญชาการกองทัพไทย นอกจากกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ประสานการช่วยเหลือทางทหารกับต่างประเทศ ในเรื่องการฝึกศึกษา การดูงาน การประชุมสัมมนา และปฏิบัติหน้าที่ในด้านการต่างประเทศอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย หน่วยขึ้นตรงของสำนักวิเทศสัมพันธ์ประกอบด้วย

- **กองวิเทศสัมพันธ์** มีหน้าที่ พิจารณาเสนอความเห็น วางแผน อำนาจการ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการวิเทศสัมพันธ์ของกองบัญชาการกองทัพไทย นอกจากกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ติดต่อประสานงานกับผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการช่วยเหลือทางทหารต่างประเทศ ในเรื่องการฝึกศึกษา การดูงาน การเยี่ยมเยียน การประชุมสัมมนา และปฏิบัติงานด้านต่างประเทศอื่นๆ
- **กองการทูตฝ่ายทหาร** มีหน้าที่ พิจารณาเสนอความเห็น วางแผน อำนาจการ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการทูตฝ่ายทหาร โดยประสานกับกระทรวงการต่างประเทศ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้แก่ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร และบุคคลสำคัญต่างประเทศ เกี่ยวกับการเยี่ยมคารวะ การปรึกษาหารือ และการเยี่ยมหน่วย

ราชการต่างๆ ดำเนินการรวบรวมข่าวสาร และรายงานต่างๆ จากผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารไทย และผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารต่างประเทศ กำกับดูแลผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารต่างประเทศ

- **กองพิธีการทูต** มีหน้าที่ พิจารณาเสนอความเห็น วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับพิธีการทูต การรับรอง การจัดเลี้ยงบุคคลสำคัญต่างประเทศ ในนามของ กองบัญชาการกองทัพไทย นอกเหนือจากกองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพอากาศ ร่วมมือและประสานงานกับส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม และกระทรวงการต่างประเทศ ในเรื่องพิธีการทูต และการรับรองบุคคลสำคัญต่างประเทศในพระราชพิธี พิธีสำคัญทางทหารและพิธีการอื่นๆ เสนอความเห็น และดำเนินการขอพระราชทานการประกอบพิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเครื่องหมายต่างๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ทางทหาร และบุคคลสำคัญต่างประเทศ

กองภาษาต่างประเทศ

มีหน้าที่พิจารณา เสนอนโยบาย วางแผน และดำเนินการในเรื่องภาษาต่างประเทศ ด้านการข่าว การแปลเอกสารและล่าม บันทึกสนทนาในการประชุมกับมิตรประเทศ เพื่อกิจกรรมข่าวกรองของกองบัญชาการกองทัพไทย

สำนักผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร

มีหน้าที่เป็นผู้แทนของกองทัพไทยในต่างประเทศ เป็นที่ปรึกษาเอกอัครราชทูต อัครราชทูต หรืออุปทูตเกี่ยวกับการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และกระทรวงกลาโหม สังเกตการณ์และประสานงานด้านกิจการทหารกับต่างประเทศ รวบรวม ดำเนินกรรวิธีต่อข่าวสารที่มีผลต่อแผนและยุทธศาสตร์ของกองทัพและประเทศไทย ควบคุมดูแลและช่วยเหลือข้าราชการและนักเรียนทหารสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย และกระทรวงกลาโหมในต่างประเทศ ปัจจุบันมี 3 สำนักงานผู้ช่วยทูตทหารไทย/ต่างประเทศ คือ สำนักงานผู้ช่วยทูตทหารไทยประจำกรุงพริทอเรีย ประเทศแอฟริกาใต้ และสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารไทยประจำกรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ประเทศบรูไนดารุสซาลาม และสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารไทย ประจำกรุงบราซิเลีย ประเทศบราซิล (กำลังจะปิดสำนักงานในปีงบประมาณ 64 และกำลังจะมีแผนเปิดสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารไทยประจำกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส)

สำนักงานที่ปรึกษาทางทหารประจำคณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก

มีหน้าที่เป็นผู้แทนทางทหารของกองทัพไทยในการประสานภารกิจ และเสนอความเห็นแก่ คณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ในกิจการทางทหารที่เกี่ยวกับการรักษาสันติภาพของกระทรวงกลาโหม และประสานงานทางด้านการทหารในการรักษาสันติภาพระหว่างผู้แทนชาติต่างๆ ในสหประชาชาติ รวมทั้งสนับสนุนกิจการทางทหารอื่นๆ ให้กับสหประชาชาติ

กองโครงการและงบประมาณ

มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับงานโครงการ งานงบประมาณ งานควบคุมภายใน งานพัฒนาระบบราชการ บันทึกผลงานสถิติผลงานตามหน้าที่

2.5 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)

2.5.1 ทบทวนสถานะแวดล้อม (SWOT Analysis)

2.5.1.1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (7s Framework)

จุดแข็ง (Strengths)

- ยุทธศาสตร์ (Strategy)

(1) พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของ กรมข่าวทหาร ไว้ชัดเจนให้ กรมข่าวทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการในด้านการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยภายใน บก.ทท. รวมทั้งดำเนินการวิเทศสัมพันธ์ของ ทท.

(2) การกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของ กรมข่าวทหาร มีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป็นทิศทางเดียวกับ บก.ทท. การทำแผนงานในระดับนโยบายมีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติราชการ บก.ทท. และมีการถ่ายทอดลงสู่แผนปฏิบัติราชการของ กรมข่าวทหาร รวมทั้งมีนโยบายการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ และขีดความสามารถการวิเคราะห์ข่าว การวิเทศสัมพันธ์ และภาษาอังกฤษ ให้กับกำลังพลเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของ กรมข่าวทหาร

- โครงสร้าง (Structure)

มีโครงสร้างและอัตราราชการจัดเฉพาะกิจที่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของ กรมข่าวทหารและภารกิจของ บก.ทท. ในปัจจุบันได้

- ระบบองค์กร (System)

เป็นหน่วยงานที่มีระเบียบวินัย และปฏิบัติตามธรรมเนียมทหาร ทำให้องค์กรมีแบบอย่างเดียวกันตามที่ บก.ทท. กำหนด และมีระบบการทำงานที่มีความชำนาญเฉพาะบุคคล

- ทักษะของบุคลากร (Skill)

(1) มีกำลังพลที่มีความชำนาญ ด้านการข่าว ด้านการต่อต้านข่าวกรองด้านวิเทศสัมพันธ์ ด้านการล่าม และด้านการแปลภาษาต่างประเทศ

(2) มีความสามารถในการจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาและฝึกอบรมกำลังพลในด้านการข่าว ด้านการต่อต้านข่าวกรอง ด้านวิเทศสัมพันธ์ ด้านการล่าม และด้านการแปลภาษาต่างประเทศ

(3) มีกำลังพลที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ อีกทั้งมีทัศนคติต่อวิชาชีพด้านการข่าว และวิเทศสัมพันธ์อย่างแท้จริง

- คุณค่าร่วมในองค์กร (Shared Value)

กำลังพลมีความรัก และความผูกพันในกรมข้าวทหาร และเสียสละ รู้จักหน้าที่ให้ ความร่วมมือ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมข้าวทหารเป็นอย่างดี

- บุคลากรส่วนใหญ่ (Staff)

สัดส่วนกำลังพลของกรมข้าวทหาร มีจำนวนมาก เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

- รูปแบบการนำองค์กร (Style)

สามารถเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อภารกิจและสถานการณ์ได้ อย่างรวดเร็ว ทันเวลา รวมทั้งใช้ข้อมูลอ้างอิงจากเอกสารหลักฐาน

- จุดอ่อน (Weaknesses)

- ยุทธศาสตร์ (Strategy)

การนำนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายเชื่อมโยงไปสู่แผนการปฏิบัติราชการ ยังไม่สามารถแปลงไปสู่แผนการปฏิบัติราชการของทุก นขต. รวมทั้งไม่สามารถถ่ายทอดแผนการปฏิบัติ ราชการไปสู่การปฏิบัติของกำลังพลทุกคน ให้เกิดความเข้าใจไปแนวทางเดียวกันได้

- โครงสร้าง (Structure)

(1) โครงสร้างและการจัดไม่ยืดหยุ่นทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อภารกิจกับ ปริมาณงานที่เปลี่ยนแปลงไป

(2) โครงสร้างการแบ่งงานตามความรับผิดชอบยังมีบางงานที่ซ้ำซ้อน และ ไม่ชัดเจน

- ระบบองค์กร (System)

(1) ยังไม่มีระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศด้านการข่าวที่สามารถติดต่อสื่อสาร ซึ่งเชื่อมโยงกับหน่วยในประชาคมข่าวกรองกระทรวงกลาโหม ที่สามารถใช้ประโยชน์ในรวบรวมข้อมูล ข่าวสารข่าวกรอง รวมทั้งมีการรักษาความปลอดภัยที่ดีพอ

(2) ระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลยังเป็นเฉพาะของแต่ละส่วนงาน และไม่มีการ กระจายข้อมูลการปฏิบัติงาน/ข้อมูลข่าวสารที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ร่วมกัน

- ทักษะของบุคลากร (Skill)

(1) แผนการพัฒนาทักษะ ความรู้ ของกำลังพล มีการจัดการอย่างไม่เป็นระบบ

(2) กำลังพลขาดความเชี่ยวชาญ ในการปฏิบัติการในลักษณะการปฏิบัติการร่วม

(4) กำลังพลขาดการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล

- คุณค่าร่วมในองค์กร (Shared Value)

(1) ขาดความต่อเนื่องในการการปลูกฝังค่านิยมในการปฏิบัติงานให้กับคนในหน่วย

(2) กำลังพลบางส่วนทำงานเพื่อผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าองค์กร โดย ไม่คำนึงถึงการทำงานเป็นทีม

- บุคลากรส่วนใหญ่ (Staff)

(1) การบรรจุกำลังพลไม่ตรงตามอัตราที่ได้รับอนุมัติ ทำให้กำลังพลปฏิบัติหน้าที่ไม่ตรงตามตำแหน่ง

(2) ความทุ่มเทในการปฏิบัติงานได้รับผลกระทบจากการขาดความชัดเจนในแนวทางการรับราชการ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการพัฒนาตนเอง

- รูปแบบการนำองค์กร (Style)

ขาดความต่อเนื่องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2.5.1.2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก(C - PEST)

โอกาส (Opportunities)

- ผู้รับบริการ (Customer)

(1) ผู้ใช้ข่าวสาร/ข่าวกรองมีความเชื่อมั่นในผลผลิตของ กรมข่าวทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

(2) งานด้านวิเทศสัมพันธ์ได้รับการยอมรับจากหน่วยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

- สถานการณ์ด้านการเมือง (Politics)

แผน นโยบาย และแนวทาง ตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับ บก.ทท.รองรับการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และภารกิจของกรมข่าวทหาร ยกตัวอย่างเช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคง นโยบาย กท. เรื่องการบูรณาการงานข่าวกรอง แนวทางการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลด้านการข่าวของ กท. นโยบาย ผบ.ทสส. ประจำปี พ.ศ.2563 การบูรณาการด้านการข่าวของ ทท. ปรับปรุงมาตรการ/ระบบการระวังป้องกันที่ตั้งหน่วยให้มีความปลอดภัยโดยบูรณาการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย บูรณาการขีดความสามารถงานการทูตฝ่ายทหารให้ครอบคลุมทั้งมิติทางการทูตและความมั่นคง รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเยือนและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ

- สภาพแวดล้อม/สภาพเศรษฐกิจ (Environment, Economic)

สามารถบริหารงบประมาณที่ได้รับ เพื่อให้บรรลุภารกิจตามเป้าหมายที่วางไว้

- สภาพสังคม (Society)

ประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศยังคงทำที่ที่ติดต่อกองทัพไทย ในการเจรจา การเยือน และให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านความร่วมมือด้านความมั่นคง

- เทคโนโลยี (Technology)

การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การทำงานมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานของหน่วยได้

อุปสรรค (Threat)

- ผู้รับบริการ (Customer)

(1) ขาดระบบการกระจายข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ

(2) ไม่ทราบความต้องการของผู้ใช้ข่าวสาร/ข่าวกรอง

- สถานการณ์ด้านการเมือง (Politics)

กระบวนการและขั้นตอนการผลิตข่าวสาร/ข่าวกรองตามสายบังคับบัญชาทำให้ข่าวสาร/ข่าวกรองถึงผู้ใช้ข่าวล่าช้าไม่ทันเวลา

- สภาพแวดล้อม/สภาพเศรษฐกิจ (Environment, Economic)

มีการดัดงบประมาณ ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการข่าว

- สภาพสังคม (Society)

กำลังพลของ บก.ทท. ขาดการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการ รปภ. การให้ข้อมูลด้านการข่าว ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการข่าว รวมถึง การ รปภ. ที่ตั้งหน่วย

- เทคโนโลยี (Technology)

(1) การที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การรักษาความปลอดภัยด้านข้อมูลข่าวสารเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

(2) เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีในภาพรวมของประชาคมข่าวกรองกระทรวงกลาโหม

(3) การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศเทศกับหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งภายในและภายนอก กท. ทำได้ยาก

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis และ C- PEST)

สถานะ แวดล้อม	ปัจจัยภายใน		ปัจจัยภายนอก	
	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)	โอกาส (O)	อุปสรรค (T)
ยุทธศาสตร์	1. แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของกรมข่าวทหารมีกฎหมายรองรับ 2. การกำหนดทิศทางเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของกรมข่าวทหาร มีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป็นทิศทางเดียวกับ บก.ทท.	1. การนำนโยบายทิศทาง และเป้าหมายเชื่อมโยงไปสู่แผนการปฏิบัติราชการยัง 2. ไม่สามารถแปลงไปสู่แผนการปฏิบัติราชการของทุก นขต. 3. ไม่สามารถถ่ายทอดแผนการปฏิบัติราชการไปสู่การปฏิบัติของกำลังพลทุกคน ให้เกิดความเข้าใจไปแนวทางเดียวกันได้		
โครงสร้าง	3. มีโครงสร้างและอัตรากำลังเฉพาะกิจที่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของกรม	4. โครงสร้างและการจัดไม่ยืดหยุ่นทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อภารกิจกับปริมาณงาน		

สภาวะแวดล้อม	ปัจจัยภายใน		ปัจจัยภายนอก	
	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)	โอกาส (O)	อุปสรรค (T)
	ข้าวทหารและภารกิจของ บก.ทท. ในปัจจุบันได้	ที่เปลี่ยนแปลงไป 5. โครงสร้างการแบ่งงานตามความรับผิดชอบยังมีบางงานที่ซ้ำซ้อน และไม่ชัดเจน		
ระบบองค์กร	4. เป็นหน่วยงานที่มีระเบียบวินัย และปฏิบัติตามธรรมเนียมทหาร ทำให้องค์กรมีแบบอย่างเดียวกันตามที่ บก.ทท. กำหนด และมีระบบการทำงานที่มีความชำนาญเฉพาะบุคคล	6. ยังไม่มีระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศด้านการข่าวที่สามารถติดต่อสื่อสารและใช้ประโยชน์ในรวบรวมข้อมูลข่าวสารข่าวกรอง รวมทั้งมีการรักษาความปลอดภัยที่ดีพอ 7. ระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลยังเป็นเฉพาะของแต่ละส่วนงาน และไม่มีการกระจายข้อมูลการปฏิบัติงาน/ข้อมูลข่าวสารที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ร่วมกัน		
ทักษะของบุคลากร	5. มีกำลังพลที่มีความชำนาญ ด้านการ และด้านวิเทศสัมพันธ์ 6. มีความสามารถในการจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาและฝึกอบรมกำลังพลในด้านการข่าว	8. แผนการพัฒนาทักษะ ความรู้ ของกำลังพล มีการจัดการอย่างไม่เป็นระบบ 9. กำลังพลขาดความเชี่ยวชาญ ในการปฏิบัติการในลักษณะการปฏิบัติการร่วม 10. กำลังพลขาดการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล		
คุณค่าร่วมในองค์กร	7. กำลังพลมีความรักและความผูกพันในกรม ข้าวทหาร และเสียสละรู้จักหน้าที่ ให้ความ	11. ขาดความต่อเนื่องในการการปลูกฝังค่านิยมในการปฏิบัติงานให้กับคนใน		

สภาวะแวดล้อม	ปัจจัยภายใน		ปัจจัยภายนอก	
	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)	โอกาส (O)	อุปสรรค (T)
	ร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมข้าวทหารเป็นอย่างดี	หน่วย 12. กำลังพลบางส่วนทำงานเพื่อผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าองค์กรโดยไม่คำนึงถึงการทำงานเป็นทีม		
บุคลากรส่วนใหญ่	8. มีกำลังพลที่มีความรู้ความสามารถ เป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ อีกทั้งมีทัศนคติต่อวิชาชีพด้านการข้าว และวิเทศสัมพันธ์อย่างแท้จริง	13. การบรรจุกำลังพลไม่ตรงตามอัตรากำลังพลปฏิบัติหน้าที่ไม่ตรงตามตำแหน่ง 14. ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการพัฒนาตนเอง		
รูปแบบการนำองค์กร	9.สามารถเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อภารกิจและสภาวะการณ์ได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา รวมทั้งใช้ข้อมูลอ้างอิงจากเอกสารหลักฐาน	15. ขาดความต่อเนื่องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ		
ผู้รับบริการ			1. ผู้ใช้ข้าวสาร /ข้าวกรองมีความเชื่อมั่นในผลผลิตของ กรมข้าวทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวกรองทางยุทธศาสตร์ 3. งานด้านวิเทศสัมพันธ์ได้รับการยอมรับจากหน่วยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ	1. ขาดระบบการกระจายข้าวสารที่มีประสิทธิภาพ 2. ไม่ทราบความต้องการของผู้ใช้ข้าวสาร/ข้าวกรอง
สถานการณ์ด้านการเมือง			4. แผน นโยบาย และแนวทาง ตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับ บก. ทท. รองรับการปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ และภารกิจของ กรมข้าวทหาร	3.กระบวนการ และขั้นตอนการผลิตข้าวสาร/ข้าวกรองตามสายบังคับบัญชาทำให้ข้าวสาร/ข้าวกรองถึงผู้ใช้ข้าวล่าช้าไม่ทันเวลา

สภาวะแวดล้อม	ปัจจัยภายใน		ปัจจัยภายนอก	
	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)	โอกาส (O)	อุปสรรค (T)
สภาพแวดล้อม/สภาพทางเศรษฐกิจ			5. สามารถบริหารงบประมาณที่ได้รับเพื่อให้บรรลุภารกิจตามเป้าหมายที่วางไว้	4. มีการตั้งงบประมาณทำให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการข้าว
สังคม			6. ประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศยังคงทำที่ติดต่อกองทัพไทยในการเจรจา การเยือน และให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านความร่วมมือด้านความมั่นคง	5. กำลังพลของ บก.ทท.ขาดการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการ รปภ. 6. การให้ข้อมูลด้านการข้าว ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการข้าว รวมถึง การ รปภ. ที่ตั้งหน่วย
เทคโนโลยี			7. การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การทำงานมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานของหน่วยได้	7. การที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การรักษาความปลอดภัยด้านข้อมูลข่าวสารเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น 8. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีในภาพรวมของประชาคมข้าวกรองกระทรวงกลาโหม 9. การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศเทศกับหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งภายในและภายนอก กท. ทำได้ยาก

2.5.2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของกรมข้าวทหารเพื่อการพัฒนา (TOWS Matrix)

จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร นำไปสู่ประเด็นการพัฒนากรมข้าวทหาร โดยนำทฤษฎี TOWS Matrix มาใช้แบ่งรูปแบบการจับคู่กลยุทธ์ของ TOWS ออกเป็นกลยุทธ์เชิงรุก (SO) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) กลยุทธ์เชิงรับ (ST) และกลยุทธ์เชิงป้องกัน (WT)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของกรมข้าวทหารเพื่อการพัฒนา (TOWS Matrix)

ภายใน ภายนอก	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
โอกาส (O)	(SO=รุก) 1. การพัฒนาและบริหารจัดการองค์กร (S1,O4) 2. มีกระบวนการกำหนดนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะการดำเนินการสัมพันธระหว่างประเทศ (S5,O3,O6) 3. สนับสนุนการขยายขอบเขตความก้าวหน้าในสายงาน โดยการวางแผนการเจริญเติบโตตามแนวทางรับราชการ และส่งเสริมความก้าวหน้าในสายงาน (S3,O1) 4. การนำ Digital Technology และ New Innovation Technology มาใช้บริหารจัดการงานด้านการข้าว/พัฒนาแผนงานโดยใช้ระบบดิจิทัล	(WO=แก้ไข) 1.) ส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน มุ่งเน้นพัฒนาองค์กร (W3,O7) 2. ทบทวนการปรับปรุงโครงสร้างการจัดหน่วย (W2,W10,O3) 3. มีการจัดอบรมด้านการข้าวเพื่อพัฒนากำลังพล (on the job training) (W7,W8,O1,O) 4. ปรับปรุง/พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลข้าวสาร/ข้าวกรอง และนำระบบสารสนเทศด้านการข้าวมาใช้ในการปฏิบัติงาน (W6,W7,O7)
อุปสรรค (T)	(ST=รับ) 1. ปลุกจิตสำนึกกำลังพลในการ รปภ. และการรักษาความลับด้านข้อมูลข้าวสาร/ข้าวกรอง และที่ตั้งหน่วย (S7,T5,T6) 2. บรรจุกำลังพลให้ตรงกับตำแหน่งงานและพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ (S1,S3,T1,T8) 3. มีกระบวนการเพิ่มศักยภาพด้านการข้าวกรองทางทหาร	(WT=ป้องกัน) 1. มีกระบวนการกำหนดนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติ (W2,W3,W15,T2) 2. การพัฒนาแผนงานพัฒนาระบบงานเป็นดิจิทัลและมีการจัดทำแผนงานพัฒนา กำลังพลให้มีศักยภาพด้าน IT และการบริหารจัดการด้วย IT (W6,W7,T3) 3. พัฒนาบุคลากรด้านการข้าว และเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับงานด้านการข้าว (W10,T8,T9)

บทที่ 3

แผนยุทธศาสตร์พัฒนากรมข้าวทหาร

3.1 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

จากข้อมูลและผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของกรมข้าวทหาร และนำไปจับคู่เพื่อการพัฒนา กรมข้าวทหารให้ตรงกับวิสัยทัศน์ของกรมข้าวทหารคือ กรมข้าวทหาร เป็น Intel 4.0 ภายใน พ.ศ.2565 และมุ่งสู่การเป็น SMART J2 ภายใน พ.ศ.2580 นั้น ด้วยทฤษฎี TOWS Matrix ซึ่งเป็นตารางการวิเคราะห์ที่นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็น กลยุทธ์ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาเกี่ยวกับโครงสร้าง/อัตรา กำลังพล การบริหารจัดการ การบูรณาการด้านการข้าว ให้มีความสอดคล้องกับพันธกิจ และบรรจวิสัยทัศน์ของกรมข้าวทหารในที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ SWOT และ TOWS ในบทที่ 2 สามารถนำมาสรุปเป็นประเด็น ยุทธศาสตร์เพิ่มเติมได้อีก 3 ประเด็นยุทธศาสตร์คือ (1) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา กำลังพล (2) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างการจัดขององค์กร และ (3) ประเด็นยุทธศาสตร์การบริหาร จัดการงานด้านการข้าว

3.2 การทบทวนเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END) (วิสัยทัศน์ /พันธกิจ/เป้าประสงค์)

จากข้อมูลและผลการวิเคราะห์ตามหลัก STEEP-M ที่ได้นำเสนอในข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของกรมข้าวทหาร (END) คือการที่กำลังพลของกรมข้าวทหารทุกนายเป็น บุคลากรมีความรักและผูกพันในองค์กร รวมทั้งมองประโยชน์ขององค์กรมาลำดับแรก

เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการข้าว และการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร/ข่าวกรอง มีความทันสมัย ปลอดภัย และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ในการปฏิบัติงานด้านการข้าว เป็น องค์กรมีระบบฐานข้อมูลที่ปลอดภัย และการดำเนินงานมีความรวดเร็ว ถูกต้อง โดยใช้ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของกรมข้าวทหาร คือ “กรมข้าวทหาร เป็น Intel 4.0 ภายใน พ.ศ.2565 และมุ่งสู่การเป็น SMART J2 ภายใน พ.ศ.2580”

ข้าราชการกรมข้าวทหาร ต้องถูกจัดลงในอัตรา/ตำแหน่งตามความสามารถอย่างแท้จริง มีความ เข้าใจและปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างและอัตราการจัดของหน่วยมีความเหมาะสม ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนตามตำแหน่งงาน และปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท รวมทั้งผลงาน มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงมีความเชี่ยวชาญเป็นมืออาชีพในงานด้านการข้าว และงานเทคโนโลยีสารสนเทศ เกี่ยวกับงานการข้าวในการการแลกเปลี่ยน รวบรวมวิเคราะห์ กระจายข่าวสาร/ข่าวกรองมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และทันเวลาเพื่อตอบสนองต่อผู้รับบริการได้รับรู้ข่าวสาร/ข่าวกรองได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และทันเวลา

3.3 กลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS/MEANS) (ประเด็นยุทธศาสตร์/กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ)

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าการนำพหุองค์การให้บรรลุเป้าประสงค์ จำเป็นต้องมีการพัฒนาและบริหารจัดการองค์กร บุคลากรด้านการข่าว และเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับงานด้านการข่าว รวมถึงการบูรณาการปฏิบัติงานด้านการข่าวอื่นๆ ทั้งใน และนอก กท. ดังนั้นจากการพิจารณาภาวะแวดล้อมทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกกรมข่าวทหาร ภารกิจ และบทบาทหน้าที่แล้วจะเห็นได้ว่า กรมข่าวทหารเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานด้านการข่าว มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงอื่นๆ ทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีกำลังพลที่มีขีดความสามารถทั้งความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญด้านการข่าวเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตามกำลังพลบางส่วนอาจปฏิบัติงานในลักษณะที่ยังไม่ตอบสนองต่อบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือตรงตามตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ ประกอบกับการบรรจุที่ไม่ตรงกับ ชกท. ทำให้ขาดความก้าวหน้าและแรงจูงใจในการทำงาน ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงเห็นควรเพิ่มประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมข่าวทหารในด้านการพัฒนากำลังพล การพัฒนาองค์กร และการบริหารจัดการงานด้านการข่าว โดยการกำหนดเป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์กรมข่าวทหารด้านการพัฒนากำลังพล

เป้าประสงค์: กำลังพลของกรมข่าวทหารต้องมีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามัคคี รักองค์กร ทำงานเป็นทีม ท่วงเทการปฏิบัติงาน สนใจและแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ

กลยุทธ์ :

- ปลุกจิตสำนึกบุคลากรให้มีความรัก ผูกพัน และมองประโยชน์ขององค์กรเป็นที่ตั้ง
- บรรจุกำลังพลให้ตรงกับตำแหน่งงาน และพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีผลตอบแทนที่ดี เหมาะสม และเป็นธรรม

แผนงาน/โครงการด้านการพัฒนากำลังพล

- สนับสนุนการขยายขอบเขตความก้าวหน้าในสายงาน โดยการวางแผนการเจริญเติบโตตามแนวทางรับราชการ และส่งเสริมความก้าวหน้าในสายงาน
- มีการจัดอบรมให้แก่กำลังพลของกรมข่าวทหารในลักษณะ On the Job Training ในแต่ละขั้นตอนของวงรอบข่าวกรอง
- มีการจัดการอบรมด้านการข่าวกรองกับหน่วยข่าวทั้งในและนอก กท. รวมถึงหน่วยข่าวต่างประเทศอย่างต่อเนื่องในทุกระดับ เพื่อพัฒนาศักยภาพของกำลังพล รวมถึงเป็นการเปิดโลกทัศน์ใหม่ให้กว้างขึ้น
- ปลุกจิตสำนึกกำลังพลในการ รปภ.และการรักษาความลับด้านข้อมูลข่าวสาร/ข่าวกรอง และที่ตั้งหน่วย

ประเด็นยุทธศาสตร์กรมข่าวทหารด้านการพัฒนาองค์กร

เป้าประสงค์: โครงสร้างและอัตรากำลังของกรมข่าวทหารมีความเหมาะสม ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงในปัจจุบัน และพันธกิจขององค์กร

กลยุทธ์ :

- การทบทวน การปรับปรุงโครงสร้างการจัดหน่วย
- พัฒนาการบริหารจัดการและบุคลากร โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ในการปฏิบัติงาน
- การพัฒนาแผนงานพัฒนาระบบงานเป็นดิจิทัล
- การจัดทำแผนงานพัฒนากำลังพลให้มีศักยภาพด้าน IT และการบริหารจัดการด้วย IT
- ปรับปรุงกระบวนการทำงานของหน่วยให้เหมาะสมรองรับภารกิจและปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีความอ่อนตัว

แผนงาน/โครงการด้านการพัฒนาองค์กร

- จัดประชุม/สัมมนาเชิงปฏิบัติการในการทบทวน ปรับปรุงโครงสร้าง อัตรา และกระบวนการทำงานของกรมข่าวทหาร
- ส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพการงาน มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กรความรู้ด้านการข่าวอย่างเป็นระบบ
- การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้พัฒนาหน่วยงานให้เป็นระบบแบบดิจิทัล

ประเด็นยุทธศาสตร์กรมข่าวทหารด้านการบริหารจัดการงานด้านการข่าว

เป้าประสงค์: องค์กรมีระบบฐานข้อมูลที่ปลอดภัย และการดำเนินงานมีความรวดเร็ว ถูกต้อง โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึง การแลกเปลี่ยน รวบรวมวิเคราะห์ กระจายข่าวสาร/ข่าวกรอง มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และทันเวลา

กลยุทธ์ :

- มีระบบฐานข้อมูลที่สามารถสืบค้นหาข้อมูลด้านการข่าว
- มีการเพิ่มศักยภาพด้านการข่าวกรองทางทหาร โดยขับเคลื่อนผ่านกลไกประชาคมข่าวกรอง กห.
- มีกระบวนการปฏิบัติการด้านการข่าวกรองระหว่างหน่วยงานด้านการข่าวกรองอย่างมีประสิทธิภาพ
- มีกระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง/ข่าวสาร กับกองทัพเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ
- มีกระบวนการกำหนดนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

แผนงาน/โครงการด้านการบริหารจัดการงานด้านการข่าว

- มีกระบวนการกำหนดนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
 - สนับสนุนข่าวสาร/ข่าวกรอง แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ข่าวกรองให้กับหน่วยงานด้านความมั่นคงรวมถึงกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศเพื่อการบูรณาการด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
 - นำระบบ Digital Technology และ New Innovation Technology มาใช้ในการบริหารจัดการงานด้านการข่าวเพื่อความเป็นระบบ และปรับปรุง/พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร/ข่าวกรอง รวมถึงการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการข่าวมาใช้ในการปฏิบัติงาน
 - พัฒนาระบบรวบรวมข่าวจากแหล่งข่าวต่างๆ (HUMINT SIGINT OSTINT TECHINT GEOINT)

3.4 การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมข้าวทหาร

จากประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมข้าวทหารที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากงบประมาณที่กรมข้าวทหารได้รับการจัดสรรในแต่ละปีงบประมาณมีจำนวนจำกัด และไม่เพียงพอสำหรับแผนงาน/โครงการที่จัดทำขึ้นได้ทั้งหมด จึงได้จัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิของกรมข้าวทหารประเมินการจัดลำดับความสำคัญและผลกระทบต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจของประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมข้าวทหาร ซึ่งแต่เดิมมีประเด็นยุทธศาสตร์อยู่ 2 ประเด็นยุทธศาสตร์ ส่วนผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้SWOT และTOWS Matrix ในการนี้สามารถกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพิ่มเติมอีกจำนวน 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ รวมเป็น 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งยังไม่ได้จัดลำดับความสำคัญดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอำนวยการด้านการข้าวกรองร่วมและการต่อต้านข้าวกรองร่วม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การดำเนินงานด้านวิเทศสัมพันธ์และการทูตฝ่ายทหาร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากำลังพล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาโครงสร้างการจัดขององค์กร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการงานด้านการข้าว

จากหลักการใช้ Delphi Technique ในการรวบรวมและแปลงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิของ ขว.ทหารทั้ง 8 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย จก.ขว.ทหาร รอง จก.ขว.ทหาร ผอ.สำนัก และ ผอ.กอง หรือเทียบเท่า ออกมาในเชิงปริมาณที่สามารถนำมาคำนวณด้วยวิธีทางคณิตศาสตร์(รายละเอียดตามตารางที่ ๓) และนำมาพล็อตกราฟ (ภาพที่ ๓) สามารถจัดลำดับความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อนโยบายวิสัยทัศน์และพันธกิจของกรมข้าวทหารได้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1การอำนวยการด้านการข้าวกรอง และการต่อต้านข้าวกรองร่วม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2การพัฒนากำลังพลของกรมข้าวทหาร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3การบริหารจัดการงานด้านการข้าว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4การดำเนินงานด้านวิเทศสัมพันธ์ และการทูตฝ่ายทหาร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5การพัฒนาโครงสร้างอัตรารกรมข้าวทหาร

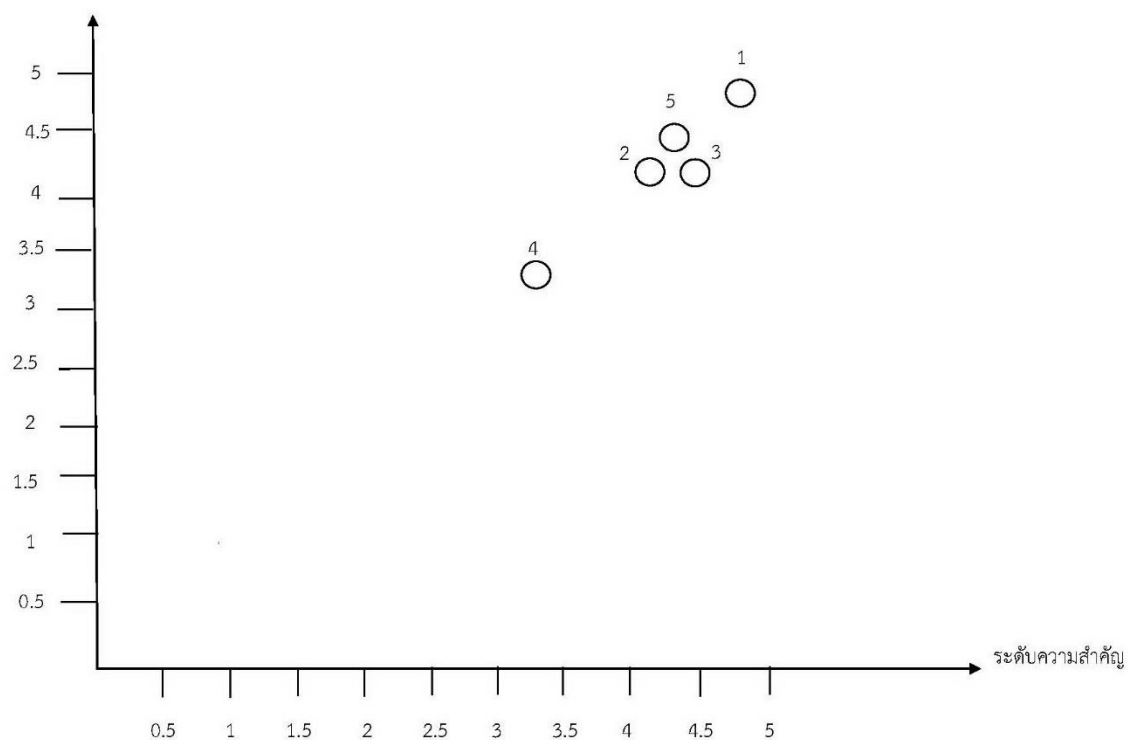
ดังนั้นการจัดทำแผนงาน/โครงการ จะต้องพิจารณาบริหารจัดการแผนงาน/โครงการในประเด็นยุทธศาสตร์ที่จัดลำดับความสำคัญไว้ และดำเนินการให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี และพันธกิจ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของกรมข้าวทหารที่ว่า “กรมข้าวทหาร เป็น Intel 4.0 ภายใน พ.ศ.2565 และมุ่งสู่การเป็น SMART J2 ภายใน พ.ศ.2580”

ตารางที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญและผลกระทบต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจกรมข้าวทหารของประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ ยศ-ชื่อ-สกุล	1		2		3		4		5	
	ความสำคัญ	ผลกระทบ	ความสำคัญ	ผลกระทบ	ความสำคัญ	ผลกระทบ	ความสำคัญ	ผลกระทบ	ความสำคัญ	ผลกระทบ
พล.ท.นที วงศ์อิศเรศ จก.ขว.ทหาร	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
พล.ร.ต.ไพโรจน์ เพ็ญจันทร์ รอง จก.ขว.ทหาร	5	5	5	5	4	4	3	3	4	4
พล.ต.ธิติ อัมพนันท์ ผอ.สนข.ขว.ทหาร	5	5	2	2	3	3	1	1	4	4
น.อ.ปิยะ ศรีพลอย รอง ผอ.สนข.ขว.ทหาร	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
พ.อ.อภิชาติ จูภาวัง ผอ.กขย.สนข.ขว.ทหาร	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
พ.อ.มนตรา นครเขตต์ ผอ.กขท.สนข.ขว.ทหาร	5	5	4	3	5	4	4	3	4	5
พ.อ.ครองพล โลหะขาละ ผอ.กคจ.ขว.ทหาร	5	5	5	5	5	5	1	1	4	4
น.อ.(ญ) อังสนา ลีลาภัทร.น. นปค.ประจำ ขว.ทหาร	4	4	3	4	4	3	3	3	4	3
รวม	39	38	34	33	36	33	27	25	35	34
เฉลี่ย	4.875	4.75	4.25	4.125	4.5	4.125	3.375	3.125	4.375	4.25

ภาพที่ 3 การแสดงความสำคัญกับผลกระทบต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจของประเด็นยุทธศาสตร์

ผลกระทบต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจ

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์

4.1 ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้

จากข้อมูลและผลการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์กรมข้าวทหาร ปี 2563-2568 ที่ได้นำเสนอในเอกสารวิชาการฉบับนี้ ผู้ศึกษาไม่ได้ลงไปวิเคราะห์ เปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ พันธกิจ มาตรการ แผนงาน/โครงการ ตลอดจนประเด็นยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการกองทัพไทย เนื่องจากการทำงานยุทธศาสตร์ของกรมข้าวทหารได้วิเคราะห์ประเด็นต่างๆ เหล่านั้น ไว้ได้อย่างครบถ้วนตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและค่านิยมของกรมข้าวทหารแล้ว จึงสามารถสรุปเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ได้ 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การอำนวยการด้านการข้าวกรอง และการต่อต้านข้าวกรองร่วม
2. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การดำเนินงานด้านวิเทศสัมพันธ์ และการทูตฝ่ายทหาร
3. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากำลังพลของกรมข้าวทหาร
4. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาโครงสร้างอัตรากรมข้าวทหาร
5. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการงานด้านการข้าว

จากประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามให้กับผู้ทรงคุณวุฒิของกรมข้าวทหารในการจัดลำดับความสำคัญและผลกระทบต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจของกรมข้าวทหาร โดยสรุปได้ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เพิ่มเติมขึ้นมาอีกเหนือจากประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีอยู่แล้วคือ ประเด็นที่ 1 และ 2 นั้น ได้แก่ การพัฒนากำลังพล การพัฒนาโครงสร้าง และการบริหารจัดการงานด้านการข้าว ทั้งนี้ ในประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมดจะเน้นไปในด้านของการเสนอแนะมาตรการในประเด็นด้านการข้าวกรอง และการดำเนินการด้านการบูรณาการด้านความมั่นคงและการข้าวร่วม รวมถึงการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้เพื่อการพัฒนา กำลังพล และการพัฒนาระบบโครงสร้างการจัด การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้พัฒนาหน่วยงานให้เป็นระบบแบบดิจิทัลสนับสนุนข่าวสาร/ข้าวกรอง แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ข้าวกรองให้กับหน่วยงานด้านความมั่นคง รวมถึงกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ เพื่อการบูรณาการด้านการข้าวที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดรวมถึงการนำระบบ Digital Technology และ New Innovation Technology มาใช้ในการบริหารจัดการงานด้านการข้าว เพื่อความเป็นระบบ และปรับปรุง/พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร/ข้าวกรอง รวมถึงการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการข้าวมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเชื่อมโยงงานด้านความมั่นคงและการข้าวกรองร่วม โดยมีแผนงานและโครงการเพื่อการพัฒนาหน่วยงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับวิสัยทัศน์ของกรม คือ กรมข้าวทหาร เป็น Intel 4.0 ภายใน พ.ศ.2565 และมุ่งสู่การเป็น SMART J2 ภายใน พ.ศ.2580 และเพื่อให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มุ่งเน้นการเป็น DIGITAL Headquarters ภายใน พ.ศ.2565และมุ่งสู่การเป็น SMART Headquarters ภายใน พ.ศ.2580

4.2 การอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาที่ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์กรมข้าวทหาร ปี 2563-2568 ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์บนพื้นฐานของนโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ยุทธศาสตร์กองบัญชาการกองทัพไทย และวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้หลักวิธีการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของกรมข้าวทหาร (SWOT Analysis) การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน โดยใช้หลัง 7s Framework (Strategy Structure System Skill Shared Value Staff และ Style) วิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weak) การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก โดยใช้หลัก C-PEST (Customer Politic Environment Economic Society และ Technology) วิเคราะห์โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ มาสังเคราะห์เป็นแผนยุทธศาสตร์กรมข้าวทหาร ปี 2563-2568 ตามที่ได้นำเสนอเป็นเอกสารวิชาการฉบับนี้

4.3 ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์ที่ได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์กรมข้าวทหาร ปี 2563-2568 ตามที่ผู้ศึกษาได้เสนอประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมข้าวทหารเพิ่มเติมในเรื่องการพัฒนากำลังพลนั้นด้วย เห็นว่ากำลังพลเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานในการขับเคลื่อนแผนการปฏิบัติการให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ได้วางไว้ รวมไปถึงการปรับโครงสร้างการจัดที่ต้องการสื่อถึงการบรรจุบุคลากรในหน่วยงานให้ตรงตามอัตรา และความสามารถ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาหน่วยงานในด้านต่างๆ เพื่อให้บริหารงานภายในหน่วยงานเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ทันสมัย และก้าวหน้า เป็นสากลมากยิ่งขึ้น

4.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์กรมข้าวทหาร ปี 2563-2568 ผู้ศึกษาได้เสนอแนะเพิ่มเติมประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังพล และมาตรการใช้เทคโนโลยีเพื่อการข่าวกรองและการบริหารงานในองค์กร และการบูรณาการด้านการข่าวร่วมกับหน่วยงานภายในและภายนอกกลาโหม แต่อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่าการพิจารณาปรับโครงสร้างและอัตราใหม่ของกรมข้าวทหาร ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อความสมบูรณ์ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมข้าวทหาร ในปีต่อไปยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

เอกสาร

- น.ท.ชัยรัตน์ กลั่นแก้ว ร.น. (2557). **แผนปฏิบัติการ 4 ปี กรมข่าวทหาร พ.ศ.2555-2558 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2556)**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- กองนโยบายและแผน กรมข่าวทหาร (2561) **แผนปฏิบัติการกรมข่าวทหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561**. กรุงเทพฯ: กรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย
- กองทัพไทย (2560). **(ร่าง) ยุทธศาสตร์ทหาร กองทัพไทย พ.ศ.2560 – 2579**. กรุงเทพฯ : กองบัญชาการกองทัพไทย
- กองนโยบายและแผน กรมข่าวทหาร (2563). **Strategy Map : แผนที่ยุทธศาสตร์ พ.ศ.2563 กรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย**. กรุงเทพฯ : กองบัญชาการกองทัพไทย
- กองนโยบายและแผน กรมข่าวทหาร (2563). **กรอบแนวคิดแผนปฏิบัติการ ขว.ทหาร**. กรุงเทพฯ : กองบัญชาการกองทัพไทย
- กองนโยบายและแผน กรมข่าวทหาร (2563). **เป้าหมาย 2565 และวิสัยทัศน์ 2580 ของ ขว.ทหาร**. กรุงเทพฯ : กองบัญชาการกองทัพไทย
- พ.อ.มารุต เปลา่ขำ (2563). **แนวทางบูรณาการระบบงานข่าวกรองของกองทัพไทย**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เว็บไซต์

- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (มิถุนายน 2563). **ราชอาณาจักรไทย** สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศไทย>
- กองข่าวเทคนิคและเทคโนโลยีข่าวกรอง สำนักข่าว กรมข่าวทหาร (2563). **Directorate of Joint Intelligence, Royal Thai Armed Forces**. สืบค้นจาก <http://j2.rtarf.mi.th/j2/index.htm>
- กองข่าวเทคนิคและเทคโนโลยีข่าวกรอง สำนักข่าว กรมข่าวทหาร (2563). **ประวัติกรมข่าวทหาร**. สืบค้น จาก <http://j2.rtarf.mi.th/j2/history%20content.htm>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พันโทหญิง ทิพย์รัตน์ รักดีกุล
วัน เดือน ปีเกิด	25 พฤศจิกายน พ.ศ.2524
การศึกษา	โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโครงการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต หลักสูตรฝึกอบรมข้าราชการพลเรือน รุ่นที่ 89 หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าสารบรรณ กองบัญชาการกองทัพไทย หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าสารบรรณ กองบัญชาการกองทัพไทย หลักสูตรวิเคราะห์และวิจัยข่าวกรอง ออสเตรเลีย หลักสูตรวิเคราะห์และวิจัยข่าวกรอง สหรัฐฯ (Basic) หลักสูตรวิเคราะห์และวิจัยข่าวกรอง สหรัฐฯ (Advance) หลักสูตรข่าวกรองยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 51
ประวัติการทำงาน	ประจำแผนกผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารต่างประเทศ กองการทูตฝ่ายทหาร สำนักวิเทศสัมพันธ์ กรมข่าวทหาร ประจำแผนกนโยบายและแผน กองนโยบายและแผน กรมข่าวทหาร นายทหารควบคุมข้อมูล แผนกกรรมวิธีข้อมูล กองวิจัยและพัฒนา สำนักข่าวกรมข่าวทหาร นายทหารวิเคราะห์ข่าวกรอง แผนกยุโรป-อเมริกา-แอฟริกา กองข่าวยุทธศาสตร์ สำนักข่าว กรมข่าวทหาร ประจำสำนักเลขานุการ กองบัญชาการกองทัพไทย นายทหารวิเคราะห์ข่าวกรอง แผนกยุโรป-อเมริกา-แอฟริกา กองข่าวยุทธศาสตร์ สำนักข่าว กรมข่าวทหาร หัวหน้าแผนงานข่าวกรอง กองข่าวยุทธศาสตร์ สำนักข่าว กรมข่าวทหาร หัวหน้ายุโรป-อเมริกา-แอฟริกา กองข่าวยุทธศาสตร์ สำนักข่าว กรมข่าวทหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	หัวหน้าแผนกยุโรป-อเมริกา-แอฟริกา กองข่าวยุทธศาสตร์ สำนักข่าวกรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย